

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
HUMANITĀRO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
ĀZIJAS STUDIJU NODAĻA

ŠAOLIŅAS TEMPLIS NO 5. GS. LĪDZ 10. GS.

BAKALaura DARBS

Autors: **Valdis Volbergs**

Stud. apl. nr. vv10044

Darba vadītājs: Vad. pētnieks Dr. **Franks Kraushārs**

Rīga, 2013

Saturs

Ievads.....	3
1. Šaoliņas klostera pētniecības pamats.....	5
1.1 Šaoliņas tempļa rašanās vēsturiskie dati un fakti.....	5
1.2 Šaoliņas templis.....	8
1.2.1 Mūki Šaoliņas templī.....	12
1.3 Šaoliņas mācība.....	14
1.3.1 Budisms un dzenbudisms.....	19
2. Vēsturiskais aspekts Šaoliņas attīstībā.....	23
2.1 Ziemeļu un Dienvidu dinastijas.....	23
2.2 Sui dinastija un Tan dinastija.....	27
3. Šaoliņas cīņas mākslas no 5.gs līdz 10.gs.....	30
3.1 Cīņas mākslas vēsture.....	30
3.2 Ušu un gunfu.....	31
3.3 Šaoliņas bokss.....	36
Nobeigums.....	39
Literatūras saraksts.....	41
Kopsavilkums	
Summary	

Ievads

Ķīniešu tauta ir ar ļoti senu un bagātīgu vēsturi. Katrs no dažādu laika posmu notikumiem ir ietekmējis ķīniešu būtību. Katra dinastija, katra reliģija ir daudz devusi un daudz atņēmusi, veidojot ķīniešu identitāti. Tā kā mūsdienu sabiedrībā ķīniešu populācija kļūst arvien lielāka, šajā bakalaura darbā ir pētīta Šaoliņas tempļa un tā rašanās laika notikumu ietekme uz ķīniešu identitāti, ar ko, iespējams, nākas saskarties šodien. Šaoliņas templis pamazām zaudē savu sākotnējo nozīmi un kļūst par komerciālu institūciju. Lai izprastu tempļa sākotnējo nozīmi, ir izmantoti materiāli, kas attiecās uz mūsu ēras piekto līdz desmito gadsimtu.

Bakalaura darba nosaukums ir Šaoliņas templis no 5. līdz 10. gadsimtam. Šis laika posms ir izvēlēts, jo sakrīt ar tempļa rašanās laiku un dzenbudisma ienākšanu Ķīnā.

Bakalaura darba hipotēze: Šaoliņas templis ir nozīmīgs faktors ķīniešu identitātes veidošanās procesā.

Bakalaura darba tēmas aktualitāte saistīta ar augošo Ķīnas kultūras ietekmi uz pasauli. Līdz ar to arī dzenbudisma, vienas no galvenajām ķīniešu reliģijām, izplatību, kas ir tieši saistīta ar Šaoliņas templi, kurš, salīdzinājumā ar tā rašanās sākumu, ir ļoti komercializējies un pilnībā vairs nepilda tā sākotnējās funkcijas. Pasaulē plaši tiek praktizēts Šaoliņas gunfu un mācība, nereti zaudējot tās būtību.

Bakalaura darba mērķis ir izpētīt noteikta laika posma Šaoliņas tempļa vēsturi un censties saprast, kā tā ir ietekmējusi Ķīnas sabiedrību.

Lai sasniegtu bakalaura darba mērķi, ir izvirzīti šādi uzdevumi:

1. Iepazīties ar pieejamo literatūru par Šaoliņas templi, budismu, dzenbudismu un konkrētā laika posma valdošajām dinastijām.
2. Izprast galvenos budisma un dzenbudisma principus.
3. Saprast konkrētā laika posma notikumu saistību ar nākotnes vai pagātnes notikumiem.
4. Nepieciešamajā līmenī orientēties vēsturisko dinastiju valdīšanas laika posmos.

Veicot izvirzītos uzdevumus, nācās izvirzīt jaunus uzdevumus:

1. Iepazīties ar cīņas mākslas vēsturi.
2. Saprast atšķirību starp ušu un gunfu.
3. Iepazīties ar cīņas mākslas pamatiem.

Lai īstenotu izvirzītos uzdevumus, darbā izmantotas šādas izstrādes metodes:

1. Vēsturiskās literatūras studijas.
2. Aprakstošā metode.
3. Videomateriālu analīze.

Bakalaura darbs sastāv no ievada, trijām daļām, secinājumiem, izmantotās literatūras un avotu saraksta, kopsavilkuma un dokumentārās lapas. Pirmajai daļai *Šaoliņas klostera pētniecības pamats* ir trīs nodaļas. Nodaļai *Šaoliņas templis* ir apakšnodaļa *Mūki Šaoliņas templī*. Trešajai nodaļai *Šaoliņas mācība* ir apakšnodaļa *Budisms un dzenbudisms*. Pirmajai nodaļai apakšnodaļu nav. Otrajai daļai *Vēsturiskais aspekts Šaoliņas attīstībā* ir divas apakšnodaļas *Ziemeļu un dienvidu dinastijas* un *Sui dinastija un Tan dinastija*. Trešā daļa sastāv no trīs nodaļām *Cīņas mākslas vēsture*, *Ušu un gunfu* un *Šaoliņas bokss*.

Šo tēmu ir svarīgi pētīt, jo Šaoliņas templim ir tūkstoš piecsimt gadu sena pagātne un tas ir bijis nozīmīgs aspekts daudzos Ķīnas kultūras pagriezienu punktos. Lai mūsdienu materiālajā pasaulē neietu zudumā tā vērtības, ir jāveic šādi un līdzīgi pētījumi par Šaoliņas templi.

Pieejamā literatūra bija plašāka nē kā sākumā domāts. Vēlāk izrādījās, ka interneta avoti ir visai vienveidīgi. Neizdevās iepazīties ar visu plānoto literatūru, jo aizkavējās pasūtītās grāmatas, tāpēc netika izmantots Peter A. Lorge *Chinese Martial Arts. From Antiquity to the Twenty – First Century*.

Bakalaura darba tapšanā ar grāmatu pieejamību palīdzēja Latvijas Nacionālās bibliotēkas darbiniece Irēna Arne.

Darbā ir izmantota Dr. Phil. Agitas Baltgalves ieteiktā latviešu valodas transkripcija.

1. Šaoliņas tempļa pētniecības pamats

Šaoliņas klostera¹ vārds daudziem cilvēkiem asociējas ar kaut ko maģisku un pārdabisku. Gadiem ejot, tas ir ticis saistīts ar daudzām teikām par gunfu² (功夫 *gōngfu*) meistariem, garīgajiem līderiem, ģenerāļiem un imperatoriem. Dzejnieki ir sacerējuši odas, lai slavinātu klosteri, kaligrāfi iegravējuši savus rakstus tā daudzajās akmens plāksnēs, naidīgas armijas to ir nojaukušas līdz ar zemi, atzinīgi vērtējošas valdības ir atjaunojušas līdz vēl lielākam krāšņumam, cīņas mākslinieki to uzskatīja par kaujas mākslas prasmju virsotni. Garīdznieki šo svēto templi uzskatīja par iedvesmas strūklaku, kamēr tā māksla un filozofija ietekmēja ikdienas dzīvi miljoniem cilvēku.³

1.1 Šaoliņas tempļa rašanās vēsturiskie dati un fakti

Līdz šim Šaoliņas templis vienkāršo cilvēku iztēlē eksistēja, tikai kā leģenda- labi zināms, ļoti cienījams un apburošs, bet noslēpumains un godbijību iedvesošs-, jo, kopš klostera uzcelšanas 5. gs beigās Ziemeļu Vei (魏 *Wèi*)⁴ valstī, visi pie varas esošie valdnieki svētīja templi kā vietu savām lūgsnām, padarot to nepieejamu lielākajai daļai sabiedrības.

1928. gadā klosteris piedzīvoja savu trešo postošo ugunsgrēku, zaudējot nenovērtējamus dārgumus un īpašumus. Tas pārvērtā templi par leģendu. Salīdzinoši nesēn Ķīnas valdība iztērēja daudz naudas un pielika lielas pūles, lai klosteri atjaunotu pēc tā sākotnējā modeļa un aizsargātu to kā vēsturisku pieminekli.⁵

Atjaunotais Šaoliņas templis⁶

¹ 少林寺 Shàolín sì

² 功夫 Gōngfu – visaptverošs cīņas mākslas jēdziens. Burtisks tulkojums - smagi strādāt. Ušu modernizācijas dēļ ar šo jēdzienu tiek saprasts tradicionālais ušu.

³ Kit. The Complete Book of Shaolin. 5.lpp

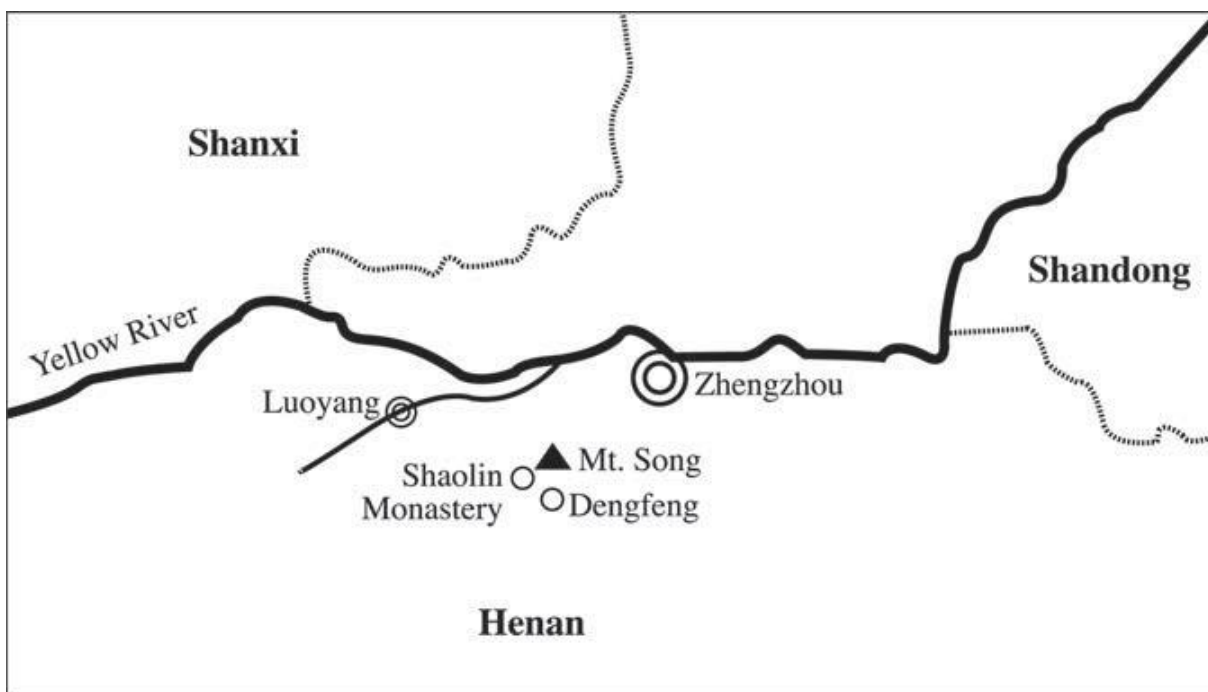
⁴ 386. – 534.

⁵ Kit. The Complete Book of Shaolin. 5.lpp

⁶ Sharan. The Shaolin Monestary. History, Religion And the Chinese Martial Arts. 12. lpp.

Kopā ar daudzajām leģendām par templi, ir arī oficiāli dokumenti, piemēram, Denfengas apgabala hronikas un Piecu dinastiju un Desmit valstu vēsture⁷, arī uzraksti daudzajās Šaoliņas klostera akmens plāksnēs. Šajos dokumentos ir atrodamas ziņas par to, ka imperators Sjaoveņ⁸ (孝文帝 Xiao Wen), kurš bija uzbūvējis templi budisma tekstu tulkošanai no sanskrita uz ķīniešu valodu, laipni uzņēmis Batuo⁹ (跋陀 Bátuó) no Indijas, kurš bija ieradies izplatīt budismu.¹⁰

Šaoliņas klosteris atrodas centrālajos Sungšān¹¹ (嵩山 Sōngshān) kalnos Ķīnas provincē Heņanā¹² (河南 Hénán).

Map 1. Location of the Shaolin Monastery.¹³

Celts ap 377. gadu Sešu dinastiju laikā. 527. gadā slavenais budistu mūks Damo¹⁴, kurš rietumu pasaulē zināms, kā Bodhidharma, ieradās Ķīnas teritorijā izplatīt budismu. Viņš pavadīja daudzus gadus Šaoliņas templī. Tur viņš pamanīja, ka mūki ir vāji un daudzi no viņiem aizmieg ceremoniju laikā. Sapratis, ka fiziski vesels ķermenis ir priekšnoteikums garīgai apgaismībai, Damo sāka mācīt *Astoņpadsmit veidus, kā sasniegt Nirvānu*¹⁵, lai uzturētu mūkus mundrus. Šī gunfu sistēma kļuva par pamatu citām. Kad mūks nomira, viņš atstāja divas ļoti svarīgas cīņu mākslas pamācības: muskuļu metamorfoze un attīrīšanās

⁷ 五代十国 wǔdàishíguó- 907. - 960. gads

⁸ 孝文帝 Xiao Wen di- Ziemeļu Vei valsts valdnieks.

⁹ 跋陀 Bátuó- Ieradās Ķīnā 5. gs no Indijas izplatīt Budismu.

¹⁰ Kit. The Complete Book of Shaolin. 5. lpp

¹¹ 嵩山 Sōngshān - Centrālais no pieciem svētajiem kalniem Ķīnā.

¹² 河南 Hénán – Province Ķīnas centrālajā daļā.

¹³ Sharan. The Shaolin Monastery. History, Religion And the Chinese Martial Arts. 22.lpp

¹⁴ 达摩 Dámó – Bodhidharma. Sarežģītās izrunas dēļ ķīnieši sauca par Damo.

¹⁵ 十八阿拳 Shíbā āluóhànquán.

māksla. Muskuļu metamorfoze, kas ir vairāku elpošanas uzdevumu kopums *cji* 气¹⁶ trenēšanai, šodien ir galvenā *atslēga* iekšējā spēka attīstībai. Pēc tam šis budistu mūks tika pasludināts par pirmo Šaoliņas gunfu patriarhu.¹⁷

Lielu lomu tempļa turpmākajā attīstībā spēlēja Tan¹⁸ (唐 *Táng Cháo*) dinastijas valdnieks Li Šimiņ¹⁹ (李世民 *Lǐ Shìmín*). 7. gs. Ķīnā pret Tan dinastijas valdnieku cīnījās dumpinieki. Imperators bēga un slēpās netālu no Louhanas pilsētas²⁰, un lūdza mūkiem palīdzību. Trīspadsmit mūki nolēma glābt imperatoru, šo vienību vadīja pieredzējis klostera kaujas mākslas skolotājs. Mūkiem izdevās sagūstīt dumpinieku vadoni un pie varas atgriezt Tan dinastijas imperatoru. Pēc šī gadījuma imperators klosterim izrādīja vislielāko labvēlību, kas izpaudās atļaujā turēt 500 vīru lielu mūku karaspēku. Skolotājs kļuva par pirmo mūku Ķīnā, kuram piešķīra laicīgo cilvēku amatu - ģenerālis.²¹

Li Šimiņs templim piešķīra arī papildus zemi, kā arī deva īpašu atļauju tā mūkiem ēst gaļu un lietot alkoholu, padarot Šaoliņu par vienīgo budistu klosteri, kurā nav ne veģetārisma, ne pilnīga atturība no alkohola. Starp mūkiem pat radās joks, ka, pateicībā par dzīvības glābšanu, imperators saīsina viņu dzīvi.²²

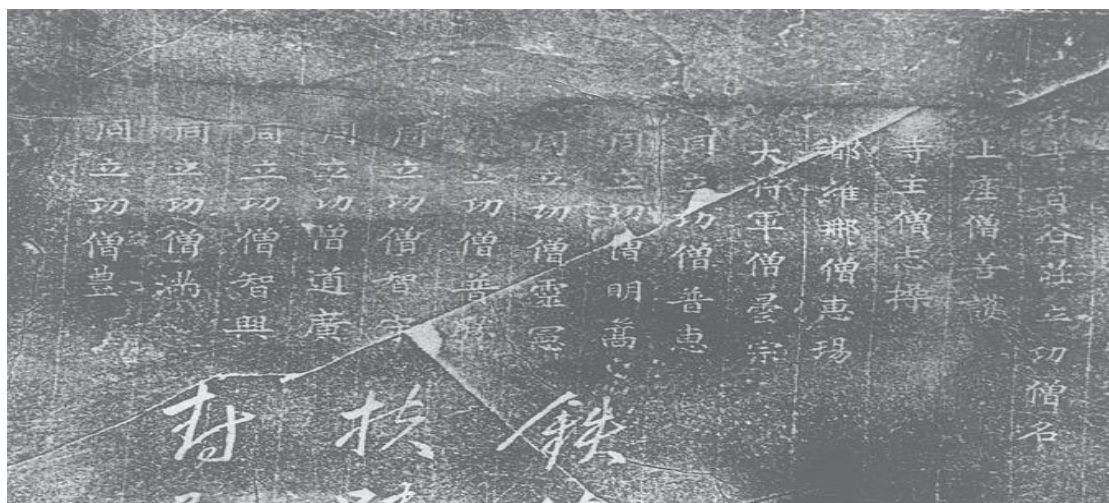

Fig. 5. List of the thirteen heroic monks on the 728 Shaolin stele.

Saraksts ar trīspadsmit varonīgajiem mūkiem: Uzraugs mūks Hueijaņs, Ģenerālis mūks Tandzons.

¹⁶ 气 *Cji*- Elpošanas vingrinājuma psihotreniņa sistēma, kas vērsta uz organisma nostiprināšanu un atveseļošanu.

¹⁷ Kit. Introduction to Shaolin Kung Fu. 3. lpp

¹⁸ 581. – 618.

¹⁹ 李世民 *Lǐ Shìmín*- Valdīja ar vārdu 唐太宗 *Táng Tàizōng* no 599 – 649. gadam.

²⁰ 羅漢 *Luóhàn*

²¹ Sīmanis. U- Šu I daļa. 10. lpp

²² Guariglia. 149.lpp

Ar viņiem kopā par nopelniem tiek atzīmēti arī: mūks Puhuei, mūks Mingsons, mūks Lingsiaņs, mūks Pushens, mūks Džišou, mūks Daoguaņs, mūks Džisjins, mūks Maņs, mūks Fengs. Tāpat nepieciešams akcentēt to, ka raksts nav datēts ar Li Šimiņa laiku. Nav ne parakstīts, ne atrodams datums. Iespējams, saraksts ar trīspadsmit varonīgajiem mūkiem tika sastādīts, kad Šaoliņas tempļa komplekss tika uzbūvēts, vai pat vēl vēlāk. Tāpēc pat daži *skaļi* vārdi ir apšaubāmi, īpaši Ģenerālis Tandzons, pārējie ir atkarīgi no popularitātes tautas vidū pēc mūku uzvaras.²³

Lai gan leģenda stāsta, ka imperatoram palīdzējuši 13 mūki, patiesībā, iespējams, tie ir bijuši daudz lielāki spēki, jo klosterī mitinājušies ap 500 mūku, kuri pratuši cīnīties.²⁴

1.2. Šaoliņas templis

Dažādos avotos Šaoliņas tempļa *rašanās* laiks atšķiras pat par simts gadiem. Autoraprāt, arī tas pierāda tempļa maģiskumu un apgrūtināto piekļuvi tam, taču galvenokārt, pēc autora domām, atšķirības gadskaitļos ir saistītas ar to, ka pats templis, kā būve, kā vieta budistu tekstu tulkošanai, ir celts ievērojami pirms tas tiek saistīts ar cīņas mākslām.

Šaoliņas templis atrodas centrālajos Sungšaņ kalnos Ķīnas provincē Heņanā 15 km no galvaspilsētas Denfengas.²⁵ Laikam ejot, tempļa labklājība un slava auga un izplatījās visā Ķīnā un arī citur pasaulē. Lielāko slavu tas piedzīvoja Tan dinastijas laikā, ka trīspadsmit mūki izglāba imperatoru no slepkavām. Tajā laikā uz templim piederošās tūkstošiem jūdžu lielās zemes bija uzceltas vairāk nē kā piectūkstoš ēku, un mājas tur bija raduši vairāki tūkstoši mūku.²⁶

Plašais tempļa komplekss, kas patiesībā sastāv no daudzām ēkām un būvēm, parasti tiek saukts par Šaoliņas klosteri. Pagodu mežs, Pirmā patriarha templis, Otrā un Trešā patriarha tempļi - tikai dažas no slavenākajiem būvēm klostera teritorijā. Pats templis sastāv no vairākām sekcijām. Pirmā sekcija ir Lielā ieeja, kas ir zināma, kā *Kalnu vārti*²⁷. Vārtus rotā skaidri salasāms krāšņs kaligrāfisks uzraksts ar klostera nosaukumu 少林寺 (Shàolínsì), kuru rakstījis slavens karaliskais kaligrāfs, Ķing²⁸ dinastijas imperators Kaņs Sī²⁹ un kura aptuvenā

²³ Sharan, Meir. The Shaolin Monastery. History, Religion And the Chinese Martial Arts. 28. lpp

²⁴ Lewis.12.lpp.

²⁵ 登封 Dēngfēng

²⁶ http://www.chinashaolinkungfu.com/shaolin_history.html

²⁷ 南天门 Nántiānmén

²⁸ 清代 Qīngdài- pēdējā valdošā dinastija Ķīnā, valdīja no 1644 - 1911

²⁹ 康熙帝 Kāngxī Dì

nozīme ir *klosteris Sungšaņ kalna mežā*.³⁰ Darba autors, pamatojoties uz izmantotajām ķīnizīmēm klostera nosaukumā, gribētu piedāvāt šādu, savu tulkojumu- mazā meža klosteris.

Aiz *Kalnu vārtiem* atrodās sens Ķīnas kultūras dārgums – iespaidīgais Akmens plāksņu mežs. Šajās milzīgajās akmens plāksnēs ir iegravēti seni, vērtīgi dažādu stilu ķīniešu kaligrāfijas paraugi, ko ir veikuši tādi diženi Ķīnas kaligrāfi kā Wangs Xianži,³¹ Džao Mengfu³² un citi. Uz šīm plāksnēm ir atrodami gravējumi arī sanskritā, japāņu un arābu valodā.³³

Otrā klostera sekcija bija *Debess karaļu halle*, kas tagad ir iznīcināta pēc ugunsgrēka 1928. gadā. Tur bija milzīgs zvans, kurš svēra 11 000 *dzjinus* jeb ķīniešu mārciņas³⁴, kuru, kad ieskandināja, varēja dzirdēt aptuveni 30 ķīniešu jūdžu³⁵ attālumā. Arī šis unikālais zvans cieta ugunsgrēkā, taču to daļēji atjaunoja Ķīnas valdība. Tikai daļēji atjaunota, ir arī nākamā sekcija jeb galvenā halle. Tās austrumu pusē atrodas Jinnaluo templis, kā iekšienē ir paša Jinnaluo statuja, kurš tiek dēvēts par Šaoliņas svēto. Rietumu pusē atrodas Sestā patriarha templis, kas celts par godu Huei Nenam, kuram bija nozīmīga loma Indijas budisma transformēšanā uz atšķirīgo Ķīniešu budisma paveidu. Pēc galvenās halles ir svēto rakstu halle, kurā mūki klausās ceremonijas, skaita sūtras un praktizē meditāciju. Daži no agrākajiem budistu tekstiem, kas tika atvesti no Indijas, ir tulkoti tieši šajā *bibliotēkā*. Šaoliņas klosteris ir apaudzis ar stāstiem par mūkiem, kas ir riskējuši ar savām dzīvībām, lai nosargātu šīs *bibliotēkas* gunfu noslēpumus, kuri tagad, galvenokārt ķīniešu valodā, ir publicēti vai ir nopērkami grāmatu veikalos.³⁶

Aiz svēto rakstu halles atrodas abata kambaris. Šaoliņas klosterā abats bieži tiek saukts par *Fan Džan*³⁷, kas burtiski nozīmē *10 kvadrātpēdu kvadrāts*. Laika gaitā ir ieviesusies prakse, ka klosterā abatom, *priekšniekam*, ir atvēlēts vairāk vietas gulēšanai nē kā pārējiem klosterā mūkiem. *2*5 pēdu* lielajās istabīņās mūkiem knapi pietiek vietas *izstiepties*, tāpēc viņi gulēja sāniski, vienu roku turot zem galvas, kā spilvenu, kājas saliektas ceļos, otra roka uz viņu *mantības*. Tādejādi klosterī radās teiciens *guli klanoties*. Šāda pozīcija parasti bija Budam, kad viņš atpūtās.³⁸

³⁰ Wong, Kiew Kit. Introduction to Shaolin Kung Fu. 3. lpp

³¹ 王獻之 Wáng Xiànzhī – Tan dinastijas pārstāvis.

³² 趙孟頫 Zhào Mèngfū – Juaņ dinastijas pārstāvis.

³³ Kit. The Complete Book of Shaolin. 6. lpp

³⁴ 市斤 jīn – Viena ķīniešu mārciņa atbilst aptuveni 500 gramiem

³⁵ 里 lǐ – Viena ķīniešu jūdze atbilst aptuveni 500 metriem.

³⁶ Kit. The Complete Book of Shaolin. 8.lpp

³⁷ 方丈 fāngzhāng

³⁸ Kit. The Complete Book of Shaolin. 8.lpp

Nākamā ēka ir Budas istaba, nosaukta par godu pirmajam Šaoliņas gunfu (功夫 *gōngfu*)³⁹, cjiġun (气功 *cjiġon*)⁴⁰ un dzenbudisma patriarham. Zināms arī, kā *Sniegā stāvošais paviljons*. Šis nosaukums attiecināms uz otro patriarhu Huei Ke.⁴¹ Autors uzskata, ka par šo paviljonu un to, kā tas ieguva šādu apzīmējumu, ir domu raisoša teika.

Huei Ke bijis mūks Šaoliņas klosterī un ļoti gribējis sasniegt apgaismību, un vairakkārt lūdzis Damo viņu mācīt, taču saņēmis atteikumus. Kādu dienu Huei Ke stāvējis pie Damo istabas un vērojis viņu lūdzamies. Bijis ļoti spēcīgs sniegs. Tā viņš stāvējis, kamēr jau bija sasniedzis līdz ceļiem, līdz beidzot Damo viņu uzrunājis. Pēc tam, kad Huei Ke izstāstījis savu vēlmi, viņam atbildēts, ka mācību saņemšot tikai tad, kad sniegs kļūs sarkans, proti, nekad. Taču Huei Ke mierīgi un spēcīgi sagriezis savu roku. Asinis lijušas, sniegs kļuvis sarkans. Izrādījies, ka Huei Ke jau bijis sasniedzis apgaismību un no tā brīža drīkstējis izplatīt budismu tālāk.^{42;43}

Sākumā autors līdz galam neizprata, kādēļ Buda tā darīja, kāpēc atteica mācību, kāpēc ļāva savam skolniekam savainot sevi. Varbūt, ka autora *apgaismību* aizkavēja jebkādu reliģisku normu un vēlmju neesamība paša pieredzē, taču autors saprata, ka Buda bija gudrāks un visu zinājis jau iepriekš. Huei Ke bija cītīgi mācījies un bija gatavs sasniegt apgaismību, Buda to zināja un gribēja viņa pārliecību stiprināt un likt pierādīt to pašam sev, tāpēc Damo tālredzīgi teica, ka sniegam ir jāklūst sarkanam, nevis zaļam, piemēram. Buda saprata, ka brīdī, kad mūks sevi sagriezīs, viņš sasniegs apgaismību. Runa nav par sevis savainošanu, jo daļa cilvēku tomēr pažēlotu savu roku, bet par dažādu meditāciju veidu praktizēšanu, kuru rezultātā varbūt kādreiz tiktu sasniegta apgaismība, bet šādi Buda to savam skolēnam sniedz tūlītēji.

Pēdējā sekcija klostera kompleksā ir *Tūkstoš Budu halle*. Tās iekšienē atrodas gigantisks sienas gleznojums 300 m² lielumā. Tajā attēloti 500 *lohani* jeb *arahanti*⁴⁴, kas izrāda pazemību Pilu Budam jeb Vairokanas Budam⁴⁵. Katram no attēlotajiem *lohaniem* ir parādīta cita sejas izteiksme. Tāpēc šo, lielāko halli tempļa kompleksā, bieži sauc par *Lohanu halli*. Tieši tur tika visvairāk virzīta un attīstīta Šaoliņas gunfu mācība. Tikai izredzētie, labākie skolnieki saņēma atļauju tur apgūt mācību, kā arī Budas *kambarī*, kur viņiem bija ļauts mācīties lielākos Šaoliņas noslēpumus. Šos īpašos mācekļus dēvēja par *piešķambaru skolniekiem*. Lohanu hallē ir redzami arī pēdu nospiedumi grīdā, ko ir atstājuši bijušie

³⁹ 功夫 *gōngfu*- daudzū cīņas mākslu apvienojums, radies Ķīnā.

⁴⁰ 气功 *cjiġon* – iekšējās enerģijas attīstīšanas māksla, galvenokārt veselībai, garam un prāta kultivācijai.

⁴¹ http://www.kungfusupply.nl/songshan%20shaolin/complete_history_of_the_sh.htm

⁴² Kit. The Complete Book of Shaolin. 8. lpp

⁴³ http://www.kungfusupply.nl/songshan%20shaolin/complete_history_of_the_sh.htm

⁴⁴ Tie, kas sasnieguši apgaismību Mahajānas novirziena budismā.

⁴⁵ Centrālais gudrības Buda Varjarānas jeb tantriskajā budismā, radies Indijā.

Šaoliņas mūki, kamēr trenējušies gunfu, atkārtojot *stampājošu* kāju kustības tūkstošiem reižu.⁴⁶

Halles austrumu pusē atrodas cita- *Baltā ietērpa halle*, kas veltīta diženajam un iejūtīgajai *Guaņai Jiņai* 观音⁴⁷, kas ir ļoti populāra Mahajānas budismā, un rietumu pasaulē bieži tulkotā, kā *Žēlastības dieviete*, lai gan budisma mācībā Bodisatva ir daudz augstāka būtne par dievu vai dievieti. Tāpēc šī halle ir zināma arī, kā Guaņas Jiņas halle.^{48;49} Tā kā viņa ir *Žēlastības dieviete*, pēc autora domām, Guaņa Jiņa Bodisatva ieklausās un palīdz visiem, kas to lūdz. Budismā, līdzīgi kā citās reliģiskajās filozofijās, ir teiciens, ka ir jālūdz, un taps dots. Autoraprāt, izklausās pārāk labi, taču to var skaidrot ar tādu budistu gudrību kā Karma⁵⁰.

Šajā hallē ir atrodamas arī krāšņas gleznas. Slavenākā ir freska⁵¹, kurā attēlots, kā trīspadsmit Šaoliņas mūki izglābj Tan dinastijas imperatoru, kas parāda lielo dinastijas palīdzību tempļa attīstībā. Taču visvaldzinošākās gleznas, kas ataino cīņu mākslas, ir divas milzīgas freskas uz dienvidu un ziemeļu sienām ar Šaoliņas mūkiem dažādos neapbruņotos gunfu paraugos un mūkus trenējamies ar lielu ieroču dažādību. Tā kā freskas ir radušās Min dinastijas laikā 14. – 15. gs., tās ir uzskatāmas par patiesiem pierādījumiem par dzīvi Šaoliņā tieši šīs dinastijas laikā.⁵²

Tā kā šis varbūt ir lielākais klosteris pasaulē, lai neapjuku tā izmēros, Vongs Kievs Kits⁵³ piedāvā ēku sarakstu:

1. Lielā ieeja – Dzen pieskāriens. Akmens plākšņu mežs – ķīniešu kaligrāfijas pilnīgais (absolūtais) darbs.
2. Debess karaļu halle – iznīcināta.
3. Galvenā halle – iznīcināta. Dzinnaluo templis – Šaoliņas paņēmiens.
4. Svēto rakstu halle – budistu un gunfu teksti.
5. Abata kambaris – guli klanoties.
6. Bodhidharmas kambaris – pārņemšana ar sirdi.
7. Tūkstoš Budu halle – pēdu nospiedumi. Baltā ietērpa halle – žēlsirdība un Šaoliņas gunfu.⁵⁴

⁴⁶ Kit. The Complete Book of Shaolin. 10. lpp

⁴⁷ 观音菩萨 Guānyīn Púsà – Guaņs Jiņs Bodisatva.

⁴⁸ Kit. The Complete Book of Shaolin. 11. lpp

⁴⁹ <http://www.buddhanet.net/e-learning/history/kuanyin-txt.htm>

⁵⁰ Darbība, kas aizsāk cēloņu un seku ciklu, raksturīga Indijas izcelsmes riliģiski filozofiskajām mācībām.

⁵¹ Gleznniecības tehnika, ar ūdenī izšķīdinātām krāsām glezno uz svaiga kaļķu apmetuma.

⁵² Wong, Kiew Kit. The Complete Book of Shaolin. *Comprehensive Program for Physical, Emotional, Mental and Spiritual Development*. Malaysia: Cosmos. 2002

⁵³ Dienvidu Šaoliņas klostera ceturtais paaudzes turpinātājs, Šaoliņas gunfu un cji gon lielmeistars.

⁵⁴ Wong, Kiew Kit. The Complete Book of Shaolin. *Comprehensive Program for Physical, Emotional, Mental and Spiritual Development*. Malaysia: Cosmos. 2002

Aptuveni 300 metrus uz rietumiem no klostera ir Pagodu mežs – viens no lielākajiem vēsturiskajiem pieminekļiem Ķīnā. Tās ir kapenes torņu formā, kurās, pēc tradīcijas, tiek apglabāti iepriekšējo paaudžu izcilākie Šaoliņas mūki. Tā ir atlīdzība par viņu nopelniem un iedrošinājums nākamajām paaudzēm. Torņu forma un izmērs nav iespaidojies tikai no dažādo dinastiju stiliem, bet tie atspoguļo arī mūku sasniegumus un prestižu.⁵⁵

Pēc autora domām, pagodās iekšā netiek apglabāti mūki tādā nozīmē, kā to izprot rietumu pasaule, jo saskaņā ar budistu rakstiem, mirušā fiziskās atliekas tiek sadedzinātas jeb kremētas. Tāpēc tur nonāk vien kremēto mūku kristāliskas statujas.

Aiz klostera atrodas Bodidharmas ala, kurā, pēc nostāstiem, viņš, ar seju pagriezies pret alas sienu, ir meditējis deviņus gadus tik stipri, ka akmens sienā ir iespiesies viņa sejas attēls. Tagad akmens zināms, kā *akmens ar Bodidharmas ēnu* un ir izstādīts *Tūkstoš Budu hallē*. Tā kā Šaoliņas klostera komplekss, iespējams, ir lielākais pasaulē, daudzās ēkas nav būvētas vienlaicīgi, bet gan tika *pievienotas* dažādu dinastiju valdīšanas laikā. Pašreiz klosterī uzturas ap 2000 mūku, kuri tiek iedalīti četros tipos: mūki, kas nodarbojās ar administratīvām lietām, mūki, kas nodarbojās ar pētniecību, dienesta mūki un cīņas mākslas mūki.

Laikā, kad Šaoliņas templis tika būvēts un radās dzenbudisms, Ķīnā risinājās kārtējais politiski haotiskais periods. Būdams izolēts kalnu klosteris vienā no nabadzīgākajiem Ķīnas reģioniem, Šaoliņa bieži bija laupītāju un militāristu uzbrukumu mērķis. Tāpēc, iespējams, pirmie Šaoliņas mūki ir bijušie militārie sargi, kas tika nolīgti tempļa apsargāšanai. To nekad nevarēs skaidri zināt, jo pirmie vēsturiskie raksti par templi, ko veica tā kalpotāji, tapa tikai 500 gadus vēlāk. Taču visai droši ir zināms, ka gunfu rašanās pamatā ir sargu cīņas tehnikas apvienošana ar mūku meditācijas kustībā.⁵⁶ Autoram rodas secinājums, ka gunfu ir meditācija kustībā jeb darbībā.

1.2.1 Mūki Šaoliņas templī

Bodhidharma ir cēlies no brahmanu pils, godāts, kā 28. patriarhs. 527. gadā pa jūru ieradās Ķīnā izplatīt budismu. Šķērsojis Jandzi upi Ziemeļu Vei valsts teritorijā, viņš vispirms devās uz Luojanas (洛阳 Luòyáng) pilsētas Šaoliņas templi, kurā pavadīja deviņus gadus alā meditēdams. Viņš balstījās uz Mahajānas budisma mācību, kuru papildināja ar iekļaujot ķīniešu garu tajā. Viņš sāka sprediķot savu mācību, līdz beidzot bija radies ķīniešu budisms jeb dzenbudisms. Praktizēšanai bija mācība, kas bija zināma kā *Skats sienā*, kas kļuva par Šaoliņas dzenbudisma kodolu. Savas mācības izplatīšanas dēļ, Bodhidharma devās uz

⁵⁵ http://www.chinashaolinkungfu.com/shaolin_history.html

⁵⁶ Guariglia. 148. lpp

kaimiņu reģioniem. Viņš par savu pēcteci izraudzījās mūku Huike. Pēc Šungšaņ kalna pamešanas, 536. gadā Bodhidharma nomira. Viņu apglabāja kalnā un uzstādīja pieminekli. Saskaņā ar leģendu viņam bija lieliskas cīņu mākslas prasmes, īpaši meditācijā.⁵⁷

Bodhidharma ir cēlies no augstdzimušas ģimenes. Autors uzskata, ka tieši tāpēc ir bijis labi izglītots un spēja ieviest ticību vietā, kur jau bija sena un stabila reliģija. Autors saprot, ka daļa stāstu par Bodhidharmu ir pārāk teiksmaini, taču uztver tā būtību dziļāk, nevis kā vienkāršu vēsturisku faktu. Pēc autora domām, svarīgāk ir nevis tas, kas atveda budismu uz Ķīnu, bet gan kāpēc, un kāpēc tas tik veiksmīgi iesakņojās ķīniešu vidū uz visiem laikiem. Autors nedomā, ka svarīgs ir dienu skaits, cik Bodhidharma pavadīja alā meditējot, bet tas, ko tas deva ķīniešiem, jo dzenbudisma idejas bija pretrunā ar tām, ar kurām saskaņā bija dzīvots daudzus gadsimtus.

Batuo zināms arī kā Buda un Tiandžu. Bija indiešu mūks. Viņš imperatora Sjaoveņa valdīšanas laikā Ķīnā izplatīja budismu, par ko izpelnījās imperatora atzinību. Batuo patika klusums, un imperators uzbūvēja viņam templi, ko tagad sauc par Šaoliņas templi. Viņš kļuva par tempļa dibinātāju un pirmo abatu. Batuo klosterī ieviesa vairākus ķīniski tulkotus budistu tekstus. Batuo sekoja hinajānas budisma skolas mācībām. Dzīvoja Šaoliņas templī kamēr nomira.⁵⁸

Lai gan Batuo un Bodhidharma abi ir budisma izplatītāji Ķīnā un imperators cēla Šaoliņas klosteri Batuo tulkošanas vajadzībām, autors uzskata, ka ir svarīgi saprast, ka pirmais Šaoliņas patriarhs ir Bodhidharma, nevis Batuo, kurš templī apmetās pirmais. Šāda situācija ir izveidojusies, jo Bodhidharma izplatīja ķīniešu budismu (dzenbudismu) jeb mahajānas skolu, bet Batuo hinajānas budisma skolu.

Fuju dzīvoja no 1203. līdz 1275. gadam. Zināms arī kā diženais dzen skolotājs no Caodunas agrīnās Juaņ dinastijas laikā. Skolā sāka iet deviņu gadu vecumā un parādīja labas zināšanas. Ciemā viņu sāka saukt par Svēto bērnu. Matus nodzinis kā mūks, viņš devās studēt uz mūsdienu Pekinu 21 gada vecumā. Viņš pavadīja 10 gadus pie Caouduņas skolotāja. 1245. gadā Juaņ dinastijas pirmais imperators iecēla viņu par Šaoliņas mūku. Devis lieli ieguldījumu Šaoliņas gunfu attīstībā.⁵⁹

Kopš Šaoliņas dibināšanas bija pagājuši seši gadsimti. Templis bija nodedzināts un atjaunots. Autors uzskata, ka dzenbudisma ienākšana Ķīnā un Šaoliņas templī ir bijis nozīmīgs pagrieziena punkts ķīniešu mentalitātes attīstībā, bet nespēj noliegt, ka ir viesis arī

⁵⁷http://www.shaolin.org.cn/templates/T_newS_list/index.aspx?nodeid=196&page=ContentPage&contentid=497

⁵⁸http://www.shaolin.org.cn/templates/T_newS_list/index.aspx?nodeid=196&page=ContentPage&contentid=488

⁵⁹http://www.shaolin.org.cn/templates/T_newS_list/index.aspx?nodeid=196&page=ContentPage&contentid=495

lielu iznīcību visai tautai. Reliģija, kuras galvenā mācība ir miers un saskaņa, nav pildījusi savu sūtību. Autors domā, ka, iespējams, ar daudzajām leģendām par pārdabiski gudriem un spējīgiem bērniem saistībā ar kādu no reliģijām, dabiski vēsturiskā veidā ķīnieši pārdzīvo noteiktas lietas.

1.3 Šaoliņas mācība

Šaoliņas mūki gungfu praktizēja ne tikai pašaizsardzības vai filozofijas dēļ, bet tas bija kā dzīvesveids, kas paredzēja fiziskus, prāta un garīgus ieguvumus. Mūsdienās palīdz tikt galā ar modernās dzīves straujo tempu, kas noved pie stresa un nemiera.⁶⁰

Turpmāk autors izmantos Bernharda Mestla⁶¹ izceltos divpadsmit dzīves principus, kas paskaidro, kā izvairīties no cīņas, bet tomēr uzvarēt, kuri ir aprakstīti viņa grāmatā *Šaoliņas mācība*.

Pirmais ir Šī brīža princips, kas māca pieņemt mirkli. Dzīvot saskaņā ar Šaoliņas principu nozīmē dzīvot šajā mirklī un šo mirkli uzskatīt par brīnišķīgu, dārgu, pārejošu sava mūža daļu. Vienā no jūdaisma svarīgākajiem rakstiem, *Talmūdā*, sacīts: „Arī viena nodzīvota stunda ir dzīve.⁶²” Šaoliņas mūki iet soli tālāk. „Ne vien katra nodzīvota stunda, bet jau katrs nodzīvots mirklis ir dzīve,⁶³” viņi uzskata. Skaidri apzināties, ka neviens mūsu dzīves mirklis, ļoti dārgs vai arī tāds, ko vēlamies ātrāk aizmirst, vairs nekad pie mums neatgriezīsies. Tas nozīmē saprast, ka katrs mirklis ir jāciena un jāveltī uzmanība, kas tam pienākas. Cieņa un uzmanība kā mūsu mūža daļa.⁶⁴

Otrais- Šaoliņas vērtīguma princips, kurš māca saprast, ka nekas nav pats par sevi saprotams un ka vajag uz visu pasaulē raudzīties kā uz kaut ko īpašu, jo nedalīta uzmanība ļauj visā dziļi ieskatīties un spēj pamodināt. Tāpēc klostera mūki vērtīguma principu izvēlējās par vienu no savas dzīves noteikumiem, kas viņus padarīja par ievērojamākajiem cīnītājiem.⁶⁵

Trešais Šaoliņas princips māca: vai nu kaut ko darīt ar pilnu atdevi un līdz galam, vai arī nedarīt vispār. Tas māca darīt tikai to, kas ir stingri nolemts. Tas māca arī – ko nespēj mainīt, bez liekas domāšanas vienā mirklī vajag pieņemt un darīt to, kas nepieciešams.⁶⁶

⁶⁰ <http://www.shaolin.com/HistoryContent.aspx>

⁶¹ Bernhard Hartmut Moestl (1970) - austriešu grāmatu autors un fotogrāfs, daudzus gadus dzīvojis Āzijā un mācījies Šaoliņas filozofiju. Lielu pieredzi guvis dzīvojot kopā ar mūkiem Šaoliņas templī un mācoties viņu domu spēku. Sarakstījis vairākas grāmatas par šo tēmu.

⁶² Mestls. Šaoliņas mācība. 19. lpp

⁶³ Tas pats. 20. lpp

⁶⁴ Tas pats. 21.lpp.

⁶⁵ Tas pats. 40. lpp.

⁶⁶ Tas pats. 44. lpp

Ceturtais ir rīcības princips, kas liek saprast, ka ir tikai daži cilvēki, kas rīkojas, bet ļoti daudz tādu, kas tikai reaģē. Tie, kas rīkojas, jau no paša sākuma ir labākā situācijā. Viņi diktē spēles noteikumus, izvēlas vietu, kur notiks cīņa, un garā tai jau sagatavojas. Šaoliņas stingras apņēmības princips māca, ka cilvēki, kas rīkojas, nosaka pasaules gaitu un pārējo ļaužu likteņus. Savukārt ceturtais Šaoliņas princips māca, ka tieši alkatība padara ievainojamus, aprēķināmus un šantažējamus. Tas, kurš savu alkatību nespēj turēt grožos, pats ieliek ieroci pretiniekam rokās un krīt viņam par upuri. Pār to, kam nav nekā ko atņemt, nav varas pat visstiprākajam pretiniekam. Tāpēc Piektais Šaoliņas princips māca, ka nevēlēšanās, lai mums kaut kas piederētu, nenozīmē, ka mums no visa jāatsakās. Tā nav nekāda maiņa, nav upuris, lai tā vietā dabūtu kaut ko citu. Šī mācība vienkārši prasa mainīt savas vēlmes. Dzīvot pēc šī principa nozīmē pieņemt „lietas” tādas, kādas tās ir. Tas nozīmē – pieņemt atnākšanu tāpat kā aiziešanu, uzvaru tāpat kā zaudējumu. Princips „es negribu, lai man kaut kas piederētu” māca kaut ko darīt tādēļ, ka grib to darīt, nevis tādēļ, lai kaut ko saņemtu pretī. Tā nav uzbrukuma tehnika, tā kalpo aizstāvībai. Kas šo principu patiešām pārvalda, lielākoties ir ienaidniekam neuzveicams.⁶⁷

Sestais- Šaoliņas nosvērtības princips. Tas māca, ka arī apzināta ne kā nedarīšana var būt iedarbīgs līdzeklis, kā sevi aizstāvēt, ja to liek lietā ar nepieciešamo izlēmību, jo jebkura aizstāvēšanās, ko diktē emocijas, aizmiglo skatīenu un neļauj ieraudzīt uzbrucēja patiesos nolūkus. Tāpēc labs cīnītājs, pēc Šaoliņas mācības, nekad nav dusmīgs; dusmīgam cilvēkam ir vara, bet viņš nekad nav stāvokļa noteicējs un nav spējīgs atbildēt par savas rīcības sekām. Kad esi noskaities, tad nedari neko un klusē. Lēnām jāieelpo un jāizelpo un jānogaida, līdz prāts atkal ir mierīgs un skaidrs. Nosvērtības princips māca pretinieka niknumu un bailes izmantot savā labā. Tas māca saglabāt mieru un nosvērtību pat visbezcerīgākajā situācijā un neļauties provokācijām uz darbību. Pēc autora domām, šo principu labi papildina Lēnuma princips, kas māca steigu uzvarēt ar lēnumu, jo kādu pavedināt uz ātru rīcību nozīmē viņu izprovocēt, lai viņš pieļautu kļūdas.⁶⁸

Septītais ir Atdarināšanas princips. Tas palīdz izvairīties no kļūdām, ko citi jau pieļāvuši, kas nozīmē arī iekšēji identificēties ar pretinieku, kas ļauj dziļi viņā ieskatīties- kā viņš domā un kā rīkojās. Šis Šaoliņas princips māca: lai atdarināšana būtu veiksmīga, jāizpilda divi priekšnosacījumi - tai jānotiek, iepriekš nevērtējot, un jābūt nevainojamai. Mūki uzskata, ka īsta atdarināšana atbrīvo galvu būtiskajam, atdarināšana mums ļauj dziļi ieskatīties otra cilvēka būtībā. Tā atklāj viņa domas, jūtas un ļauj paredzēt viņa soļus un reakciju uz mūsu izturēšanos. Šaoliņas princips māca, ka atdarināšana ir varens līdzeklis. Tas mums

⁶⁷ Tas pats. 100. lpp

⁶⁸ Tas pats. 112. lpp.

palīdz pretinieku saprast, paredzēt, kā viņš rīkosies, un novirzīt viņa rīcību tādā virzienā, kā mēs vēlamies.⁶⁹

Astotais ir izdevības princips, kas māca, ka savu pretinieku uz ilgāku laiku var izsist no ierindas, laupot viņam iespēju izmantot izdevīgu gadījumu. Šaoliņas klostera cīnītājs izmanto situācijas, kuras viņa pretinieks bieži vien pat nepamana. Viņš zina, ka cīņas vietā atradīsies viss, kas viņam būs vajadzīgs. Šaoliņas izdevības princips ietver sevī vēl vienu varenu instrumentu – pacietību. Šis princips arī māca, ka vienmēr nepieciešams aizsteigties kādam vai kaut kam mazu gabaliņu priekšā. Nevis vispirms izjust kādu zināšanu trūkumu un pēc tam tās apgūt, bet otrādi.⁷⁰

Devītais - Šaoliņas piekāpšanās princips. Māca, ka maigais uzveic skarbo, ka piekāpšanās ir aizstāvēšanās paveids un reizē uzbrukuma ierocis, ko pretinieks pavērš pret sevi. Šis princips māca, ka vajag pretiniekam dot iespēju saņemt šķietamu uzvaru. Jākoncentrējas nevis uz cīņu, bet uz uzvaru. Nav jāpierāda, cik drosmīgs esat, bet jādomā tikai par to, kādu labumu gūsiet, jo par patiesu pārākumu liecina māksla uzvarēt bez cīņas. Kā māca Šaoliņas princips, īstenais pārākums rodas galvā, bet ne cīņā, jo, lai uzvarētu, īsteni pārākajam nemaz nav jācīnās. Tāpēc pārākums ir jāpadara par desmito principu, jo arī šķietami vājš cīnītājs spēj uzveikt šķietami stipru pretinieku, ja stājas viņam pretī bez bailēm, tāpēc Vienpadsmitais Šaoliņas princips māca katrā situācijā sākt no nulles. Māca, ka atkal un atkal jātiek vaļā no visa, ko mēs it kā zinām, no šķietami pārbaudītiem paņēmieniem un no gataviem risinājumiem. Labam cīnītājam ir svarīgi saprast, ka visam, ko kāds dara, ir savs iemesls. Ne labs, ne ļauns, bet tāds ir. No Šis Šaoliņas princips māca tieši tā arī dzīvot, jo pār pasauli valda tie, kas atsvabinās. Līdz ar to divpadsmitais Šaoliņas princips māca, ka viss, kas tu esi un kas tu būsi, rodams vienīgi tevī pašā. Tas māca, ka mūs nevar novērtēt un nevar iepazīt neviens cits, vienīgi paši. Tikai tas ir patiešām augsts, ko par augstu uzskatām, stiprs – ko par stipru atzīstam, labs – ko par labu izjūtam. Mēs esam tas, par ko paši sevi padarām. Šis princips māca, ka mums ir pienākums vienīgi pret mums pašiem. Svarīga ir vienīgi pašu apzināšanās, ko spējam paveikt, nevis citu domas. Neviens cits neuzņemas atbildību par mūsu dzīvi. Katram ir daudz nepiepildītu vēlmju. Vienīgi pašu varā ir tās piepildīt.⁷¹

Dzīve Šaoliņas templī rit *saskaņota* ar augstākiem spēkiem, tāpēc tā ir ļoti stingri reglamentēta gan saskaņā ar valdošo reliģiju *dzen*, gan pašu mūku izstrādātiem principiem. Tāpēc, autors uzskata, ka nav pārsteidzoši, ka papildus divpadsmit principiem ir atrunāti arī desmit Šaoliņas ētikas likumi:

⁶⁹ Tas pats. 136. lpp

⁷⁰ Tas pats. 170. lpp

⁷¹ Mestls. Šaoliņas mācība. 222. lpp.

1. Respektēt skolotāju, godāt un mīlēt savus biedrus, kā brāļus un māsas.
2. Apgūt Šaoliņas mākslas uzcītīgi, pārvarēt visas grūtības un obligāti būt fiziski un garīgi veselam.
3. Jārespektē vecākie, māte un tēvs, kā arī jāaizsargā jaunākie.
4. Atbalstīt taisnīgumu un būt gudram un drosmīgam.
5. Aizliegts būt nepateicīgam un negodīgam; aizliegts neievērot debesu un cilvēku likumus.
6. Aizliegts izvarot, uzmākties, darīt ļaunu, zagt, laupīt, nolaupīt cilvēkus vai krāpties.
7. Aizliegts biedroties ar ļauniem cilvēkiem; aizliegts nodarīt jebkādu ļaunumu.
8. Aizliegts ļaunprātīgi izmantot spēku, vienalga, ierēdnis vai fiziska persona.
9. Pienākums būt cilvēcīgam (humānam), līdzjūtīgam, izplatīt mīlestību un censties panākt mūžīgu mieru un laimi visiem cilvēkiem.
10. Pienākums būt bruņnieciskam un cēlsirdīgam, audzināt talantus un nodot Šaoliņas mākslas cienīgiem mācekļiem.⁷²

Likumus var piemērot un interpretēt dažādi, tiem vienmēr ir noteikta politiskā situācija un iemesli, kāpēc un kādi tie ir izdoti. Ķīna gandrīz vienmēr ir bijusi feodāla valsts, tāpēc daudz un dažādu likumu nav nekāds pārsteigums. Milzīgā reliģijas ietekme tūkstošu gadu garumā ir virzījusi un radījusi pateicīgu *augšni* bezierunu klausībai.

Šaoliņas desmit likumi, lai gan ir īpaši un gana specializēti, tie tomēr ir lielā saskaņā budismu un reliģiju kopumā. Tāpat pirmajā un trešajā likumā var redzēt vispārzināmo senču kultu Ķīnā, kas ir saglabājies arī līdz mūsdienām. Autors uzskata, ka arī otrais likums ķīniešos ir veidojies dabiski, piemēram, smagi un uzcītīgi strādājot rīsu laukos, lai sagādātu iztiku. Šī likuma *paliekas* ir saglabājušās līdz mūsdienām: „Mēs, ķīnieši, vēlamies tikt pie naudas, smagi strādājot,” netieši uz to norāda arī „COSCO”⁷³ kapteinis Pirejas ostā Fu Čengs Kiu.⁷⁴

Dzīvojot mūsdienu sabiedrībā, autors uzskata, ka pārējie likumi ir visai pašsaprotami un civilizētās aprindās pieņemtas normas, kas saskan arī ar dažādām reliģiskām normām, piemēram, kristietības 6. bausli: „Tev nebūs nokaut”⁷⁵ un 8. bausli: „Tev nebūs zagt.”⁷⁶ Bet

⁷² Wong, Kiew Kit. *The Complete Book of Shaolin. Comprehensive Program for Physical, Emotional, Mental and Spiritual Development.* Malaysia: Cosmos. 2002

⁷³ China Ocean Shipping Company (2005.). Lielākā Ķīnā, otra lielākā pasaulē kuģniecības kompānija. Iegādājās pusi Pirejas ostas Grieķijā, lai palīdzētu pārvarēt krīzi.

⁷⁴ http://m.la.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=365513:vai-griejju-glbs-niei&Itemid=99

⁷⁵ 2. Mozus 20:13

Šaoliņas templī mūkiem bija arī pienākumi būt līdzjūtīgam, cēlsirdīgam un izplatīt mīlestību. Autors uzskata, ka šādi pienākumi ir sekas Ķīnas agresīvajai tā laika iekšpolitikai, daudzajiem kariem par varu un neskaitāmajiem vardarbīgajiem dumpjiem, kas gan dalīja, gan apvienoja cilvēkus, valstiņas, pat tautas.

Šaoliņas klosterī pastāv arī noliegumi, lietas, kas templī dzīvojošam mūkam nav atļautas. Autors pamana, ka daži punkti pārklājas ar Šaoliņas ētikām.

1. Aizliegts uzbāzties vai izvarot.
2. Aizliegts atņemt kādam sievu. Arī spiest kādu stāties laulībā.
3. Aizliegts iebiedēt citus cilvēkus.
4. Aizliegts laupīt.
5. Aizliegts indēt, lai iegūtu labumu.
6. Aizliegts spīdzināt.
7. Aizliegts iesaistīties nepiedienīgās aktivitātēs.
8. Aizliegts izrādīt necieņu vecākajiem.
9. Aizliegts sacelties pret skolotāju.
10. Aizliegts biedroties ar zemiskiem cilvēkiem.⁷⁷

Autors saprot, ka šie noteikumi ir ļoti strikti, jo katrs no tiem sākās ar vārdu *aizliegts*. Arī no šiem punktiem vairums mūsdienās ir pašsaprotami, kaut arī regulēti ar mūsdienu likumiem. Autoram šķiet interesanti, ka ir aizliegts spiest kādu stāties laulībā, kas, pēc autora domām, laika gaitā Ķīnā ir ticis bieži praktizēts – kāzas sarunā laulāto vecāki vai aizbildņi, kas ne vienmēr bija saskaņā ar abu brīvo gribu. Tāpat autors pauž pārlicību, ka Šaoliņas klosteris ir devis arī savu ieguldījumu vēl mūsdienās tik ļoti izplatītajam senču kultam jeb vecāko cilvēku godināšanai Ķīnā. Kaut arī šī tradīcija ir daudz senāka par templi un tās aizsākumi ir meklējami Konfūcija (孔子 Kōngzī)⁷⁸ laikā, Šaoliņas templis ar slavenajiem mūkiem to ir tikai papildinājis un veicinājis vēl dziļāku tā iesakņošanos ķīniešu rakstura un uzskatu normu iezīmēs.

Par Šaoliņas mūku nevar kļūt jebkurš. Tā kā ir stingri uzvedības robežojumi mūkiem, jābūt arī spēcīgai atlasei, un tikai labākie var palikt templī un censties sasniegt apgaismību. Ir vienpadsmit kritēriji, kuriem būtu jāpiemīt Šaoliņas cīnītājam. Autors ir pamanījis, ka dažādos avotos tie nedaudz atšķiras, taču pamatos tie saskan.

1. Būt elegantam kā kaķim. Tas nozīmē, ka cīņā ir jāveido vieglas un vienkāršas kustības kā kaķim.

⁷⁶ 2. Mozus 20:15

⁷⁷ Kit. Introduction. 6.lpp.

⁷⁸ Dzīvojis no 551. līdz 479. gadam pirms mūsu ēras.

2. Būt kareivīgam kā tīģerim. Sacensību iemiesojums, drosmīgs un agresīvs.
3. Kustēties kā drakonam. Drakons Ķīnā ir viens no spēka un varenības simboliem, tāpēc kustībām arī ir jābūt spēcīgām.
4. Rīkoties kā zibens šautrai. Nekavējoties jāreaģē uz notikumu izmaiņām. Sitienam ir jāizskatās kā zibens spērienam – ātram un precīzam.
5. Kliegt kā negaisam. Cīņā spēcīgākie sitieni padodas reizē ar skaļu blāvienu.
6. Pārvietoties kā vēja brāzmai. Sekot principam – dūre ir redzama, bet sitiens nē.
7. Stāvēt kā naglai. Uz kājām jāstāv stingri, kā iedzītai naglai.
8. Būt smagam kā kalnam, kuru nevar izkustināt.
9. Būt vieglam kā zosij. Kustēties viegli un maigi, nekavējoties reaģējot uz pretinieka darbībām.
10. Būt maigam kā vilnai.
11. Būt cietam kā dzelzim. Fizisku treniņu rezultātā cīnītāja rokām un kājām jābūt stingrām kā dzelzs, un cīņā ar pretinieku jāizskatās, ka viņš tiek sist ar metāla priekšmetu.⁷⁹

1.3.1 Budisms un dzenbudisms

Budisms Ķīnā ienāca aptuveni mūsu ēras 1. – 5. gadsimtā, pateicoties ceļojošajiem mūkiem. Valstī, Ķīnā, kas toreiz atradās kārtējās krīzes stāvoklī, budisms atrada pateicīgu augsni savām idejām. Mācības propagandai budisti plaši izmantoja grāmatu iespiešanas metodes, ko bija izgudrojuši ķīnieši.⁸⁰

Budisma praktizēšanas mērķis ir izbeigt cikliskās eksistences (samsāras) ciešanas, atmodinot cilvēkā īstās patiesības redzējumu un ļaujot sasniegt apskaidrību - nirvānu. Budisms savā būtībā ir dzīvesveids, kas ir pieejams katram no mums.⁸¹

Budisma mācības kodols ietverts četrās patiesībās: 1) dzīve ir ciešanas, 2) ciešanām ir cēlonis, 3) no ciešanām var atbrīvoties, 4) ir ceļš, kā izbeigt ciešanas. No ciešanām var atbrīvoties, iznīdējot cilvēkā pasaulīgās tieksmes un alkas. Tiek sasniegts augstākais mērķis –

⁷⁹ **Jiangyun.** *Requirements to a Shaolin Fighter* <http://www.chinese-kungfu.net/requirements-to-a-shaolin-fighter/>

⁸⁰ Mūrnieks. Ieskats kultūras un reliģiju vēsturē I. Aizvēsture. Austrumu civilizācijas. Rīga: Raka, 1998. 330. lpp

⁸¹ <http://www.domuspeks.lv/budisms/budisms-ka-dzivesveids.html>

nirvāna – valodnieciski neizzināma realitāte, kas nepieder pie lietu kategorijas. Nirvāna nav paradīze Rietumu izpratnē, bet gan individualitātes pārvarēšana.⁸²

Autoram radās jautājums par to, kāpēc budismam izdevās tik veiksmīgi nostabilizēties, jo pamatā tas bija pretējs ķīniešu tradicionālajām pamatvērtībām. Vispirms jau ķīniešu racionālā dzīves uztvere, kas ietvēra sevī smagu darbu pārtikas iegūšanai, bet budisms priekšplānā izvirzīja jautājumu par ciešanām un nāvi un aicināja medītēt. Arī senās ķīniešu pamatvērtības - ģimene un tiekšanās pēc ideālas valsts - nesaskanēja ar jaunās reliģijas prioritātēm par personīgā garīgā labuma sasniegšanu un nirvānu kā ideālu.

Domājams, tieši nesakārtotība reliģiskajos priekšstatos radīja ķīniešos interesi par budismu, jo Ķīnas filozofija neskāra jautājumus par nāves pārvarēšanu. Nebija iespējas izjust reliģisku pārdzīvojumu, sajust kādu dzīves virsmērķi, kas cilvēku celtu pāri ikdienas problēmām un savai ierobežotībai. Tāpēc uzskats par dvēseļu pārceļošanu likās sevišķi interesants. Īpašu atzinību budisms guva daoistu vidū, jo tas varēja savdabīgi risināt daoismā uzdotos jautājumus. Arī mācība, kas runā par iespēju dzīvot bezgalīgi daudz dzīves, radīja izbrīnu un interesi. Tomēr budisma izstrādātajai terminoloģijai bija grūti atrasts precīzu tulkojumu, tāpēc tas veicināja daudzu uzskatu pārskatīšanu. Budisms Ķīnā ieguva jaunas iezīmes, iesūca sevī ķīniešu domāšanas īpatnības. Piemēram, atšķirībā no indiešiem, kas uzskatīja nirvānu var sasniegt tikai pēc vairākkārtējas pārdzimšanas, ķīnieši, kuriem vairāku dzīvju jēdziens bija svešs, sāka uzskatīt, ka nirvānu var sasniegt vienas dzīves laikā. Ķīnā pat ieviesās princips *diena bez darba, diena bez ēšanas*, kas ir gluži pretēji indiešu budistu klosteros piekoptajai meditēšanai un klasiskajiem tekstiem, kas negatīvi vērtēja darbu. Tāpēc budistu klosteriem Ķīnā bija pašiem sevi jāapgādā ar pārtiku. Galu galā, budisms Ķīnā kļuva par vienu no pamata reliģijām. Tas sadzīvoja līdzās ar konfūcismu un daoismu, taču, pēc *ietekmju jomu* sadalīšanas, tieši budisms atbildēja uz reliģiskajiem jautājumiem, veidoja priekšstatus par pēcnāves dzīvi un dvēseles glābšanu, līdz budisma ietekme kļuva pārāk liela, kā rezultātā tika slēgti klosteri un pat vajāti paši budisti.⁸³

Arī *čan* (禪) jeb dzen budisms Ķīnā ienāca no Indijas, kad 6. gs. pirmajā pusē to izplatīt ieradās Bodhidharma. Tas gan gāja nedaudz citu attīstības ceļu, nostiprinoties Šaoliņas klosterī un galma aprindās, taču ātri iekaroja popularitāti, pēc autora domām, savas nosacītās vienkāršības dēļ, kas dažkārt arī tieši radīja problēmas ar *dzen* izprašanu.

Dzenbudisms jeb **dzen** ir viens no Mahajanas budisma virzieniem, kurā uzskata, ka pasaules likumsakarību un lietu iekšējo būtību *patieso es* var atklāt tikai intuitīvi, piepešas, spontānas apskaidrības ceļā, tāpēc vārdi, jēdzieni un loģika nav piemērojami. Idejas pamatā ir

⁸² <http://www.bibelesbiedriba.lv/relijiju-enciklopedija/budisms.html>

⁸³ Mūrnieks. 331. lpp

doma, ka katrs cilvēks jau ir dzimis apskaidrots, taču dzīves laikā apaudzis ar sabiedrības uzspiestām normām, to visu atmetot, *var atbrīvot sevi bērnu*. Dzenbudisms Ķīnā izveidojies, kā indiešu racionālisma un abstraktās domāšanas apvienojums ar ķīniešu konkrētību un reālismu pasaules uztverē. Par pamatlicēju tradicionāli tiek uzskatīts Bodhidharma jeb Damo, kurš 526. gadā ieradies ķīniešu zemēs no Indijas. Īpaši uzsvērtā šajā mācībā, ir meditācijas nozīme. Liela loma ir speciālām prātu vingrinošām un tradicionālo domāšanu laužošām anekdotēm – mīklām, dialogiem, kuru uzdevums ir ar jautājuma absurdumu likt neofītam⁸⁴ atbrīvoties no tā prātu **savažojušajiem** mākslīgajiem priekšstatiem, lai nonāktu pie primārās, nepastarpinātās pasaules uztveres un apskaidrības. Līdz ar to dzenbudisti uzlūko budisma Svētos Rakstus - sūtras - tikai kā senāko skolotāju padomu pierakstus, nevis sakrālu dogmu.⁸⁵

No iepriekš minētā autors saprot, ka dzenbudismā nepastāv nekādi konkrēti, obligāti ievērojami svētie raksti, nav sakrālo pieminekļu un mantojumu. Autors secina, ka mācība tālāk tiek nodota mutvārdos, kas, iespējams, joprojām ir mantojums no Indijas kultūras, kurā, kā zināms, ilgu laiku arī nepastāvēja rakstisko pieminekļu.

Uz jautājumu par to, kas tad ir *dzen*, Sjuan Hua (宣化 Xuānhuà)⁸⁶ grāmatā *Dzen esence*⁸⁷, ir atrodama šāda atbilde – *Dzen ir mūsu prāts. Ne tas, kurš apraksta un atpazīst lietas, bet mūsu patiesais prāts. Šis patiesais prāts transcendē visas reālās lietas, tomēr tas skaidri izsaka pats sevi visās pasaules esamībās. Pat visparastākās lietas Visumā ir pilnas ar Dzen (prāta) asumu.*⁸⁸

No šādas atbildes autors secina, ka apgaismība piemīt katram cilvēkam, tikai ne katrs to apzinās. Tā ir jāmeklē katram pašam ar saviem individuāliem jautājumiem un nostādnēm, risinot šķietami neatrisināmas lietas.

Cita atbilde vēsta, ka *Dzen* ir garīgās dzīves pamats, kas dod izpratni par esamību tās nedalāmībā un parāda, ka *materiālais* ir garīgā turpinājums. *Dzen* ir tīra uztvere bez sadalīšanas labajā un sliktajā, patīkamajā un nepatīkamajā.⁸⁹ Vai šī būtu sava veida atteikšanās no ķīniešiem tik ierastās pretmetu sistēmas in un jan?

Ērihs Fromms⁹⁰ savā grāmatā *Psihoanalīze un dzenbudisms* citē Dr. Sudzuki⁹¹ *dzenbudisma* pamatmērķa raksturojumu- *..tas savā būtībā ir māksla ielūkoties cilvēka iedabā un iezīmē ceļu no atkarības uz brīvību. Mēs varam sacīt, ka dzenbudisms atsvabina visas*

⁸⁴ Kādas reliģijas, mācības jauns piekritējs.

⁸⁵ <http://vesture.eu/index.php/Dzen>

⁸⁶ 宣化 Xuānhuà – mūsdienu budistu mūks 1918 – 1995.

⁸⁷ Autora tulkojums no angļu valodas.

⁸⁸ <http://www.blia.org/english/publications/booklet/pages/10.htm>

⁸⁹ Sparovs, Dzenbudisms 90 minūtēs. Rīga: Rēriha grāmatnīca. 2007. 13. lpp

⁹⁰ Ērihs Fromms (1900 – 1980) – viens no ievērojamākajiem neopsihoanalīzes pārstāvjiem.

⁹¹ Daisetsu Teitaro Suzuki (1870 – 1966) – japāņu esejists un grāmatu autors par budismu un *Dzen*. Viens no vadošajām autoritātēm dzenbudismā.

*mums piemītošās enerģijas, kas parastos apstākļos ir sažņaugtas un deformētas. Tādejādi dzenbudisma pamatmērķis ir pasargāt mūs no sajukšanas prātā vai kroplības.*⁹²

Tāpat papildus dzenbudisma galamērķim – sasniegt apgaismību – tā ir arī māksla ielūkoties cilvēka iedabā, atbrīvojot mūsu dabiskās enerģijas un pasargāt no sajukšanas prātā.

Dzenbudismā īpaša nozīme ir meditācijai, tāpēc tā ir tiešais līdzeklis, kas ļauj iegūt kontroli pār sevi un atbrīvojot garīgos procesus. Meditācija palīdz savākt vienkopus cilvēka fiziskos un psihiskos spēkus un vērst tos uz vajadzīgo objektu. Meditācijas brīdī cilvēka enerģētiskās iespējas vairakkārt pastiprinās, jo šajā brīdī esošais enerģētiskais potenciāls klājas pāri apslēptajām rezerves iespējām, radot savdabīgu rezonanses efektu.⁹³

Teica tas Buda, tas apskaidrotais:

Nemeklējiet manos vārdos

Nekādas

Dziļas

Domas.

Nemeklējiet neko,

Meklējiet, kā nemeklēt.⁹⁴

Šaoliņas tempļa vēsture nav identiska ar ķīniešu cīņas mākslām. Klosteris ir devis nozīmīgu ieguldījumu cīņas attīstībā, gan ar, gan bez ieročiem. Tā vēsture atspoguļo cīņu mākslas tendences kopumā. Klosters vēsture gan ir mazāka nekā cīņu mākslai. Roku cīņa kļuva populārāka par mākslas vingrošanu, kas bija uzplaukusi pirms budisma ierašanās Ķīnā. Taču rodas jautājums cīņas mākslu vēsturniekiem, kā budistu mūki varēja ignorēt savas ticības galvenos principus, kas aizliedza vardarbību?⁹⁵

Autors uzskata, ka mūki nepārkāpa budisma principus. Viņu uzvedība jebkādos apstākļos bija stingri reglamentēta, un pārkāpumu gadījumos tika izslēgti no klostera. Gunfu praktizēšana un budisma principi, kaut arī idejiski ir pretrunā, pamatā bija veselības uzlabošanas un garīgo spēju pilnveidošanas nolūkā, kā rezultātā mūki bija spējīgāki meditēšanā un varēja sasniegt *nirvānu* un izvairīties no *sajukšanas prātā* un dod iespēju meditācijas ceļā atbrīvojot visas piemītošās enerģijas.

⁹² Fromms. Psihoanalīze un dzenbudisms. Rīga: Zvaigzne ABC. 2007. 78. lpp

⁹³ Sparovs. 15. lpp

⁹⁴ Mūks. Pret traumi. Rīga: Rondo. 1992. 35. lpp

⁹⁵ Meir. 196. pp

2. Vēsturiskais aspekts Šaoliņas attīstībā

2.1 Ziemeļu un dienvidu dinastijas

Laika posms Ķīnā no aptuveni 420. līdz 589. gadam⁹⁶ mūsu ērā tiek tradicionāli saukts par Ziemeļu un dienvidu dinastijām (五代 *Wǔdài*), kad Ķīnas ziemeļi bija Tuoba⁹⁷ (拓跋 *Tuò bá*) klana no Sjeņbei⁹⁸ (鮮卑 *Xiānbēi*) cilts pakļautībā. Tas bija laiks, kad Ķīna bija politiski sadalīta, taču, pēc autora domām, laika posma beigās visai interesantā veidā atkal apvienota.

Ziemeļu dinastija jeb Ziemeļu Vei valsts tika sadalīta Austrumu Vei (东魏朝 *Dōng Wèi Cháo*)⁹⁹ un Rietumu Vei (西魏朝 *Xī Wèi Cháo*)¹⁰⁰ valstīs. Vēlāk Austrumu Vei pārņēma Ziemeļu Cji(北齐朝 *Běi Qí Cháo*)¹⁰¹, kamēr arī Rietumu Vei tika iekarota un kļuva par Ziemeļu Džou valsti (北周朝 *Běi Zhōu Cháo*)¹⁰². Tikmēr dienvidos valdīja četras secīgas dinastijas: Liu Sun¹⁰³ (刘宋朝 *Liú sòngcháo*), Dienvidu Cji¹⁰⁴ (南齐朝 *Nán Qí cháo*), Lian dinastija¹⁰⁵ (梁朝 *Liáng cháo*) un Čen dinastij¹⁰⁶a 陈朝 *Chén cháo*). Ekonomiski dienvidu dinastijas bija labākā stāvoklī nē kā ziemeļu dinastijas, jo cilvēki dzīvoja centrālajos līdzenumos, kā rezultātā spēja izvairīties no kariem, kas palielināja darbaspēku un attīstīja ražošanu. Jandžou pilsēta (扬州 *Yángzhōu*) kļuva par vienu no atslēgas vietām Dienvidu dinastijas ekonomiskajai attīstībai. Šī perioda laikā arī kultūra piedzīvoja augstu attīstības līmeni, īpaši dzeja. Šajā pat laikā ļoti aktīvi notika arī starptautiska tirdzniecība, izplešoties no Japānas un Korejas līdz Romas impērijai austrumos un plašām teritorijām Dienvidāzijā¹⁰⁷.

Šajā laikposmā Ķīnā notika kārtējās varas pārdalīšanas akcijas, kas tā laika situāciju padarīja neapskaužamu. Ziemeļos valdīja bads ne tikai karadarbības rezultātā, bet arī ģeogrāfiskā novietojuma dēļ, taču dienvidi, attīstot kultūru un dibinot starptautiskus sakarus, pamazām veidoja plaukstošu ķīnisku sabiedrību, bet neaizmirsā par iespējamajiem draudiem no ziemeļiem, kuru valdnieki nebija ķīnieši.

Dienvidu dinastijas iespaidīgā kultūras attīstības lielā mērā bija saistīta ar to, ka zināšanas un literārās spējas bija kļuvušas par būtiski prasību augstu amatu pretendentiem

⁹⁶ Dažādos avotos pēdz atšķirties pat par 100 gadiem.

⁹⁷ Ziemeļu Vei dibinātājs.

⁹⁸ Proto - Mongoļu cilvēki.

⁹⁹ Valdīja aptuveni no 534. – 550. gadam,

¹⁰⁰ Valdīja no aptuveni 535. - 556. gadam.

¹⁰¹ Valdīja no aptuveni 550. - 577. gadam.

¹⁰² Valdīja no aptuveni 557. - 581.

¹⁰³ Aptuveni 420. – 479.

¹⁰⁴ Aptuveni 479. – 502.

¹⁰⁵ Aptuveni 502. – 557.

¹⁰⁶ Aptuveni 557. - 589.

¹⁰⁷ http://www.chinaculture.org/gb/en_aboutchina/2003-09/24/content_22769.htm

kopš Haņ dinastijas¹⁰⁸ (汉朝 *Hàn Cháo*). Pēc dinastijas krišanas un imperiālās valdības atslābuma mācību apguve pārgāja uz ģimenēm. Literārā kultivācija kļuva par galveno kritēriju, kas atšķīra dižciltīgās ģimenes. Vēl viens Dienvidu dinastijas kultūras bagātības iemesls bija augošā grāmatu pieejamība un dažādība. Kāds sestā gadsimta sākuma princis savāca iespaidīgu 30 000 speciāli izlasītu izdevumu lielu bibliotēku, kas vēlāk kļuva par literāro bāzi, kas bija jālasa augsti izglītotiem cilvēkiem un kas arī bija plaši lasīta Korejas un Japānas augstākajās sabiedrībās. Šī grāmatu izplatīšanās bija daļēji saistīta ar rakstīšanas materiāla revolūciju, kur koks, zīds un bambuss tika aizstāti ar īstu papīru.¹⁰⁹

Pateicīgā ģeogrāfiskā novietojuma dēļ, labus ienākumus deva lauksaimniecība. Līdz ar to iespējama ienesīga tirdzniecība, notika sabiedrības komercializācija, brīvais tirgus, kas *sildīja* Dienvidu dinastijas ekonomiku. Grāmatā *History of East Asia* (..) 64. lappusē autors Čārlzs Holkombs (Charles Holcombe)¹¹⁰ norāda uz interesantu faktu, ka tā laika galvenā osta atradās Sarkanās upes ielejā, tagadējās Vjetnamas teritorijā un ka, pateicoties šai ekonomiskajai dzīvotspējai, Dienvidu dinastijas galvaspilsēta ar aptuveni 1,4 miljoniem iedzīvotāju bija lielākā tā laika pilsēta, taču bija arī nopietns problēmas.

Bagātība un vara bija koncentrējušies ļoti ierobežotā cilvēku lokā. Lai gan pirmā Dienvidu dinastija bija baudījusi stabilitāti un paklausību, tā 420. gadā ar militāru apvērsumu tika gāzta. Dienvidu dinastijas valdīja ilgi, katru nomainot ambiciozam ģenerālim. Radās milzīga konkurence, un valdīšanas kāre bija milzīga. No Sun Imperatora Sjao Vu¹¹¹ (宋孝武帝 *Sòng xiào wǔdì*) divdesmit astoņiem dēļiem tikai viens mira dabīgā nāvē, pārējie mira no citu ģimenes locekļu rokām. Par iekšējām galma nesaskaņām 454. gadā pat bija populāra dziesmiņa *Vispirms redz, kā dēls nogalina tēvu, vēlāk redz, kā jaunākais brālis nogalina vecāko*.¹¹²

Autors uzskata, ka šī nežēlīgā cīņa par varu bija saistīta ar dinastijas salīdzinoši augsto dzīves līmeni. Tas, ka šī dinastija izjuka, labāku meklējot, autoram rada iespaidu, ka, tā, iespējams, bija sava veida nacionālās identitātes meklēšana.

Ķīnas ziemeļos pēc nosacītas politiskās stabilitātes ceturtajā gadsimtā atsākās haoss, kad Vuhu¹¹³ (五胡 *Wǔ Hú*) vadoņi atdalījās no plašās Sjeņbei cilts un apvienojās jaunā ciltī, ko

¹⁰⁸ Aptuveni 206. p.m.ē. – 220. m.ē.

¹⁰⁹ Holcombe. 63. lpp.

¹¹⁰ Dzimis 1956. gadā, vēsturnieks, pētnieks. Autors grāmatām par Austrumāziju.

¹¹¹ Aptuveni 454. – 465.

¹¹² Holcombe. 64. lpp.

¹¹³ Burtiski – Piecas barbariskās ciltis. Ķīniešu termins neķīniešu klejotāju ciltīm.

sauca par Tuoba¹¹⁴ (拓跋 Tuòbá). Uzskata, ka Sjeņbei cilts ir cēlusies ziemeļaustrumu daļā, mūsdienu Mandžūrijas teritorijā, kas tagad atrodas Iekšējās Mongolijas ziemeļaustrumos.¹¹⁵

Aptuveni 439. gadā Ziemeļu Vei bija pabeigusi Ziemeļķīnas iekarošanu un apvienošanu. Pat ilgi pēc tam Ziemeļu Vei palika tīra Sjeņbei dinastija. Ganības un mājlopi joprojām bija galvenais Ziemeļu Vei ekonomikas pamats, bijuši miljoni liellopu, gan aitas un zirgi, gan kamieļi. Piektajā gadsimtā medības ar vanagiem un piekūniem kļuva par reālu ekonomikas sastāvdaļu, gluži kā viena no galvenajām galma izklaidēm. 415. gadā, kad bija sliktā raža, radās ideja pārcelt galvaspilsētu uz dienvidiem, dziļāk Ķīnas vidienē, taču tas nenotika, jo, paliekot ziemeļos, viņi varētu ātri uzbrukt dienvidiem.¹¹⁶

Ziemeļu Vei valdnieki bija dedzīgi budisma atbalstītāji. Šo aizrobežu reliģiju izmantoja kā teorētisku spēku pret dominējošo ķīniešu populāciju, kamēr dienvidos konfuciānisma piekritēji nodarbināja sevi ar neodaoistiskām debatēm par metafiziskām lietām, kā arī lika mūkiem mācīties un propagandēt budisma idejas, kas dažkārt sakrita ar daoistu filozofisko domu.¹¹⁷

Autors uzskata, ka Ziemeļu Vei dinastija ir ievērojami veicinājusi budisma attīstību tā sākumposmā. Pēc cilmes, nebūdami ķīnieši un esot skaitliskā mazākumā, viņi veiksmīgi to integrēja ķīniešu tā laika sabiedrībā un izmantoja to kā ieroci viņu kontrolēšanai. Autors uzskata, ka, iespējams, tieši šī *akcija ir* viens no nozīmīgākajiem pagrieziena punktiem plašajai un veiksmīgajai budisma pieņemšanai Ķīnā.

433. gadā slepeni uz senču templi tālajā Iekšējās Mongolijas ziemeļaustrumu daļu devās sūtnis no Ziemeļu Vei valsts galma, lai piedāvātu tiem upuri. 1980. gadā veicot atkārtotus arheoloģisko pētījumus šajā tempļa alā, atklājās interesantas atšķirības starp jaunatrastajiem uzrakstiem uz alas sienas un pieņemto dinastijas vēsturi. Īpaši tie uzraksti, kuros bija minēts tituls *hans*, rakstot par agrīno Sjeņbei valdniekiem, kamēr oficiālajās dinastijas vēstures annālēs šis termins ir izlaists. *Hans* nav ķīniešu tituls, un šie uzraksti ir apliecinājums tam, ka Ziemeļu Vei dinastija bija mazāk ķīniska nē kā to ir aprakstījuši ķīniešu autori ķīniešu valodā. Bet no otras puses, atrastais ne ķīniešu vārds *hans* bija rakstīts ķīnizīmēs.¹¹⁸

Arī autoram raisās divējādas domas. Došanās uz senu un tālu senču templi upurēšanas nolūkā pierāda, ka Ziemeļu Vei nav ķīnieši, ka laika gaitā nav pilnībā pieņēmuši vietējo ķīniešu dzīvesveidu un reliģiju. Neražas gadījumos joprojām paļaujas uz senču labvēlību, un, kas īpaši piesaistīja autora uzmanību, sūtnis uz templi tika norīkots slepeni. Vei valdība nav

¹¹⁴ Aptuveni no 386. – 535.

¹¹⁵ Holcombe. 65. lpp.

¹¹⁶ Tas pats. 66. lpp.

¹¹⁷ http://www.metmuseum.org/toah/hd/nsdy/hd_nsdy.htm

¹¹⁸ Holcombe. 67. lpp.

gribējusi citiem parādīt, ka joprojām ir svešzemnieki un nav pilnībā ķīniskojušies, kas varētu radīt neapmierinātību iedzīvotāju vidū. Taču uzraksts ķīniešu valodā tomēr norāda uz to, ka ķīniešu dzīvesveids ir iesakņojies Ziemeļu Vei dinastijas galmā, radot piemērotu augsni vietējo iedzīvotāju kultūras asimilēšanai.

Līdz piektā gadsimta vidum Ziemeļu Vei imperatori valdīja Ķīnas ziemeļos, neizrādot interesi par joprojām neatkarīgo Dienvidu dinastijas iekarošanu un Ķīnas apvienošanu. Liela daļa augsta ranga ierēdņu joprojām bija identificējami kā ne ķīnieši. Kad 494. gadā galvaspilsētu pārcēla tālāk uz ziemeļiem, uz Loujanu (洛阳 *Luòyáng*), notika apjomīgi mēģinājumi Ziemeļu Vei dinastiju pārvērst pa daudz ķīniskāku režīmu. Tas nozīmēja, ka tika būvēti tempļi Konfūcija mācības piekritējiem ar sezonāliem ziedojumiem Konfūcija garam un Ķīniešu vārdu pieņemšana¹¹⁹. Imperators bija arī devis pavēli tērpties ķīniešu apģērbā, taču notika otrādi un paši ķīnieši pieņēma Sjeņbei stila kreklus un bikses kā nacionālo apģērbu. Visticamāk šādam atbalstam bija mazāk sakara ar pieķeršanos Ķīnas kultūrai nē kā pamatu likšana karagājienam uz dienvidiem un Ķīnas atkal apvienošanu. Ziemeļu Vei dinastija par īstenu ķīniešu dinastiju laikā, kad tika sarakstīta balāde par Mulanu¹²⁰ (花木兰 *Huā Mùlán*). Dinastija nevis vienkārši kļuva par likumīgu ķīniešu dinastiju, bet pat bija vienīgie Debesu mandāta¹²¹ (天命 *Tiānmìng*) īpašnieki. 589. gadā pēc kārtējas dinastiju maiņas, kas tagad saucās Sui¹²² (隋 *Suí*), Ķīna beidzot atkal bija apvienota.¹²³

Autors saskata ironiju, ka Ķīnu apvienoja sveša tauta. Kaut arī Tuoba daudzus gadus valdīja Sjeņbei stilā, viņi paši kļuva par īsteniem ķīniešiem. Iespējams, tas bija saistīts ar slepeno apvienošanās plānu, bet tieši šīs dinastijas laikā tika uzcelti konfūcistu tempļi, izdotas grāmatas un izplatīts budisms. Autors uzskata, ka tas bija gan Tuoba cilts, gan ķīniešu identitātes meklējumu turpinājums.

2.2 Sui un Tan dinastija

Sui (隋朝 *Suí cháo*) dinastija¹²⁴ nepastāvēja ilgi. Valdīšanas nežēlīgumā bieži tiek salīdzināta ar Cjiņ (秦朝 *Qín Cháo*) dinastiju¹²⁵. Kaut arī šī dinastija pastāvēja vien trīsdesmit

¹¹⁹ Karaliskais uzvārds Tuoba tika mainīts uz ķīnisko Juan (元 *Yuan*).

¹²⁰ Leģendāra senās Ķīnas persona. Ieņēma tēva vietu armijā un izcīnīja daudz uzvaru. Iespējams, dzīvojusi Ziemeļu Vei dinastijas laikā no 386. līdz 534. gadam.

¹²¹ Likumīgas varas piederēšanas koncepts, radies Džou dinastijas laikā, ar kuru saskaņā tronī sēž tas, kuru debesis morāles un intelekta ziņā atzinušas par vispiemērotāko.

¹²² 581 – 618. gads.

¹²³ Holcombe. 67. – 68. lpp.

¹²⁴ Aptuveni 581. - 618. gads.

¹²⁵ Aptuveni 221. - 206. gads.

gadus, tajā nomainījās trīs imperatori, tika iekarotas jaunas teritorijas, stabilizēta sabiedriskā dzīve, pabeigts Lielais kanāls¹²⁶, kā arī turpināja Lielā Ķīnas Mūra būvniecību. Kaut arī cilvēki tika izmantoti spaidu darbos un zemnieku mocīja nodokļu slogs, autors uzskata, ka ķīniešiem, pēc vairāk kā 400 gadus ilgā sadrumstalotības perioda, bija nepieciešama apvienošanās.

Pēc atkārtotas valdības izveides, notika arī reliģijas lomas pārskatīšana. Pat, ja konfuciānisms tika oficiāli apstiprināts par valsts reliģiju, daoisms un budisms tika formulēts par jauno valsts ideoloģiju. Šajā laikā budisms piedzīvoja uzplaukumu.¹²⁷

Autors saskata pretrunas starp budisma idejām un agresīvo Sui dinastijas ārpolitiku, jo karš nav tas, ko māca Buda. Arī daudzie cilvēku upuri Lielā Ķīnas mūra celtniecības darbos rada šaubas par budisma un valdošās elites saskaņu darbos. Taču budisms kļuva par ķīniešu vienojošo faktoru Ķīnas atkalapvienošanās Sui dinastijas laikā.

Imperators Venđi (文帝 Wéndì)¹²⁸ pieņēma budisma vērtības un kultūru, un pasludināja sevi par budistu valdnieku, kurš izmanto militāru spēku, lai pakļautu visu impēriju un aizstāvētu budistu ticību. Viņš veicināja budisma uzplauku, izplatot Budas relikvijas savas impērijas cilvēku vidū, lai tie apdomā un vēlāk pieņem Budas mācību.¹²⁹

Līdz ar Lielā kanāla nozīmīgo ekonomisko attīstības veicināšanu, Sui dinastijas veiksmes aprāvās. Otrais Sui imperators Jandi (煬帝 – Yángdì)¹³⁰, uz kuru krita aizdomu ēna par tēva nogalināšanu, lai tiktu tronī, centās turpināt Sui dinastijas iekarojumus. Lielākā daļa Ķīnas dienvidu padevās ātri, taču Sarkanās upes ieleju reģiona galējos dienvidos nespēja iekarot līdz pat 604. gadam. No turienes, otrā imperatora vadībā, devās pārdrošā gājienā tālāk uz dienvidiem, mūsdienu Vjetnamas vidieni, un, par spīti dažām uzvarām, piedzīvoja smagus zaudējumus tropisko slimību dēļ, kas vēlāk noslēdzās ar pilnīgu izgāšanos. Līdz 618. gadam Sui bija iesaistīti daudzos karos ar gan ar Koreju, gan tjurkiem, kā arī piedzīvoja iekšējās nesaskaņas, līdz dinastijas otro valdnieku nožņaudza kāds no galma viņa dienvidu patvērumā. Li Juans (李淵 Lǐ Yuān)¹³¹ kāpa tronī 618. gadā kā jaunās Tan (唐朝 *Táng Cháo*) dinastijas dibinātājs.¹³²

Tan dinastija valdīja krietni ilgāk par tiešajiem priekštečiem, gandrīz trīssimts gadus, no 618. Līdz 907. gadam. Pamatojoties uz lekcijās iegūtajām zināšanām par Ķīnas vēsturi, autors

¹²⁶ Mīlzīgs kanāls, ar kuru bija paredzēts ar ūdeni apgādāt lielāko daļu Ķīnas.

¹²⁷ <http://library.thinkquest.org/12255/library/dynasty/sui.html>

¹²⁸ Valdīja no 581.-604. gadam.

¹²⁹ *Sui-dynasty 581-618* <http://totallyhistory.com/>

¹³⁰ Valdītis no 604. – 618. gadam.

¹³¹ Valdīja no 618. - 626. gadam.

¹³² Holcombe. 93. lpp.

pamana Tan dinastijas līdzību ar Haņ dinastijas valdīšanas apstākļiem. Līdzīgi kā Haņ, arī Tan dinastija pie varas nāca pēc nežēlīga režīma krišanas un piedzīvoja kulturālu uzplaukumu.

Pēc nākšanas pie varas, valdība atjaunoja galvaspilsētas nosaukumu uz uz agrāko Haņ laika nosaukumu – Čanana (长安 *Cháng'ān*) – kā piemiņu pirmajai Ķīnas diženajai impērijai.¹³³

Tan dinastija ir viena no spēcīgākajām karalistēm Ķīnas vēsturē. Pirmajos pastāvēšanas simts gados labklājība sasniedz vēl nebijušus augstumus, pateicoties tirdzniecībai ar *ārpasauli*. Vēsturnieki gan Ķīnā, gan ārpus Ķīnas Tan dinastiju dēvē par atvērto impēriju un Čananu par pasaules galvaspilsētu. Persiešu tirgotāji, arābu jūrnieki un japāņu studenti - visi satikās Ķīnā. Straujās ekonomiskās attīstība dēļ un Zīda ceļa aizsākums iezīmējās Tan dinastijas zelta laikmetu.¹³⁴

Otrā Tan dinastijas valdnieka Li Šimiņ vadībā armija izpletās visos virzienos, sakaujot korejiešus, izplešoties dienvidos Ziemeļvjietnamā un uzspiežot savu kontroli Centrālāzijā. Šī Tanu izplatīšanās cauri oāzēm uz tirdzniecības pilsētām atcēla iespējas uzlabot kontaktus ar Rietumāziju. Tan dinastijas galvaspilsēta bija kļuvusi par starptautisku metropoli, par galveno punktu Eirāzijā. Starp sesto un devīto gadsimtu neviena Eiropas pilsēta nevarēja sacensties ar to lielumā. Šis militārais spēks arī mākslā un literatūrā. Tan dzeja kļuva par paraugu vēlākajiem periodiem. Kreatīvais dzīvesveids ļāva sabiedrībai kļūt vairāk atvērtaī ārzemniekiem. Budisms sasniedza vēl neredzētus augstumus. Milzīgās ietekmes dēļ, budistu baznīcas nonāca stingrā kontrolē, bet konfuciānisms tika atgriezts valsts pārvaldē. Kā norāda holandiešu sinologs Ēriks Curhers¹³⁵ (Erik Zürcher) – budisma mācība bija līdzīga ar konfuciānismu, uzsverot tikumīgu uzvedību. Budistiem ir jācīnās pret grēku un iekāri, tiem bija jāievēro pieci likumi – atturēties no nogalināšanas, zagšanas, nelikumīgas dzimumdzīves, melošanas un apreibināšanās, apvienojumā ar labiem darbiem un labdarību.¹³⁶

Budisma stāvokļa izmaiņas sabiedrībā ietekmēja arī dzīvi Šaoliņas templī. Autors uzskata, ka šī ietekmēšana notika arī pretējā virzienā. Ar to autors domā imperatora Li Šimiņa glābšanu, ko paveica Šaoliņas mūki. Autors uzskata, ka nav svarīgi, vai mūki, saskaņā ar leģendu, bija tikai trīspadsmit vai mūku armija, pēc veiksmīgās glābšanas operācijas, gan budisms, gan pats klosteris kļuva par galveno ķīniešu identitātes stūrakmeni.

¹³³ Holcombe. 93. lpp.

¹³⁴ http://english.ts.cn/topic/content/2008-01/18/content_2402380.htm

¹³⁵ 1928. – 2008.

¹³⁶ Fairbank and Goldman. 78. – 79. lpp

3. Šaoliņas cīņas mākslas no 5. gs līdz 10. gs.

Cīņas mākslas rašanās laiku un vietu nav iespējams precīzi noteikt ne pasaules, ne Ķīnas mērogā.

3.1 Cīņas mākslas vēsture

Tiek minētas dažādas tūkstošgades un dažādi kontinenti, taču autors daudzos apšaubāmos variantus neminēs, jo neuzskata, ka cīņa, kā māksla, varēja būt radusies 2500 gadus p. m. ē. Ēģiptē, kā roku laušanās tehnika, vai 40. gadā p. m. ē. Grieķijā¹³⁷, kā klasiskā cīņa. Iespējama ir versija par cīņas mākslas rašanos Indijā 1. – 2. gs., sasaistot to ar autora iepriekš minēto par Bodhidharmas ierašanos Ķīnā 5. gadsimtā, taču autors tic, ka cīņas māksla, kā māksla, tās patiesajā izpratnē, ir radusies Ķīnā ap šo laiku. Kaut arī neskaitāmajos karos un dumpjos cīņa ir pastāvējusi daudz agrāk, autors turpmāk runās par Šaoliņas templi 5. gadsimtā, kā cīņas mākslas rašanās laiku un vietu Ķīnā.

Līdzīgu uzskatu savā grāmatā *The Art of Shaolin Kung Fu* pauž Dienvidu Šaoliņas klostera ceturtais paaudzes pēctecis meistrs Vons Kievs Kits: *Gunfu ir senāks par cilvēci. Cik vien ilgi uz Zemes ir bijuši cilvēki, viņi ir cīnījušies. Viņi ir izgudrojuši arvien jaunus veidus, kā attīstīt un uzlabot savu cīņas prasmi.*¹³⁸ (...) laikā, kad Ķīnā no Indijas ieradās Bodhidharma izplatīt budismu 527. gadā un apmetās Šaoliņas klosterī, tas iezīmēja pavērsiena punktu gunfu vēsturē. Tam tika piešķirts oficiāls statuss, jo pirms tam cīņas māksla bija zināma tikai vispārējā nozīmē. (...) Patiešām, gunfu, kā mēs to saprotam šodien, sākās Šaoliņā.¹³⁹

Uzskatu sakritības un neapšaubāmās kompetences dēļ autors arī turpmāk darbā nereti izmantos Vona Kieva Kita grāmatās paustos uzskatus par Šaoliņu un cīņu mākslu.

Klasiskajos ķīniešu tekstos termins *gunfu* (功夫 *Gōngfu*) nav atrodams, lai gan ir daudz *gunfu* rakstisko traktātu. *Gunfu* jēdziens bija, bet tā vārds tika variēts atkarībā no laika un modes. Piemēram, Džou dinastijas¹⁴⁰ (周朝 *Zhōu Cháo*) laikā šaušana ar loku un jāšana ar zirgu bija atzīts *gunfu* aspekts, vai kā tad sauca – *dzjdzji*. Ķīniešu cīņas mākslas ir bijušas zināmas ar vairāk nē kā 40 dažādiem nosaukumiem, kur katrs no tiem bija populārs noteiktā laika periodā. Termins *gunfu* ir salīdzinoši moderns – tiek lietots tikai kopš 20. gadsimta. Termins *ušu* (武术 *Wǔshù*), kurš kļuva populārs 1949. gadā, tika lietots arī no 3. gs līdz 6. gs., taču līdz pat 19. gadsimtam izplatītāks bija jēdziens *uji* (武艺 *Wǔyì*). *U* nozīmē cīņa, bet *yi* –

¹³⁷ <http://www.thefightgame.tv/MAHistory.htm>

¹³⁸ Kit. The Art. 10.lpp.

¹³⁹ Kit. The Art. 13. lpp

¹⁴⁰ 1030 – 480 g.p.m.ē.

māksla. Šis termins pirmo reizi parādījās Han (汉朝 *Hàn Cháo*) laikā¹⁴¹, kas tajā laikā cīņas mākslā iekļāva šaušanu ar loku, cīņu zirga mugurā, svarcelšanu, boksu, brīvo cīņu, cīņu bez ieročiem, cīņu ar ieročiem un treniņus. Gan *ušu*, gan *uji* tiek tulkots, kā cīņas māksla, taču semantiski *yi* nozīme ir precīzāka. Citi izplatīti nosaukumi, ar kuriem tika apzīmēta ķīniešu cīņas māksla un to burtiskais tulkojums latviski ir:

- Dzjueli (角力 Juéli) – cīņas spēks.
- Dzjuedi (角抵 Juédī) – cīņa.
- Udzji (武技 Wǔjì) - kaujas prasmes.
- Sjanpu (相扑 Xiāngpū) – grūdienu cīņa, mūsdienās sumo.
- Cjuanfa (拳法 Quánfǎ) – dūru prasmes, mūsdienās bokss.
- Cjuanšu (拳术 Quánshù) – dūru māksla, mūsdienās ķīniešu bokss.¹⁴²

Rietumu pasaulei nekas nav pretī spriest par austrumu cīņas mākslas *dziļo filozofiju*. Tiesa gan, reti kurš pievērš uzmanību, ka *ušu filozofija* nemaz neeksistē – cīņas mākslu izmanto daudzas garīgi reliģiskas sistēmas, piemēram, budisms, daoisms, konfuciānisms, piemērojot tās savām garīgajām praksēm. Ušu filozofija neeksistē, bet ir Ušu mācība, kas ietver sevī desmitiem filozofijas novirzienus.¹⁴³

3.2 Ušu un gunfu

Cīņas māksla, sena reliģija, filozofija, meditācija un citas zināšanas par pasauli un cilvēku tajā ir apvienojušās vienā veselumā un izveidojušas unikālu cilvēka pilnveidošanās sistēmu, kas visā pasaulē ir pazīstams, kā ušu. Ušu – tā ir cīņas māksla. Rietumos to sauc par gunfu – *augstākā meistarība*. Ušu ir daļa no Ķīnas garīgā un kultūras mantojuma. Rietumos ušu tiek uztverts vairāk kā sports. Ķīnā tie ir cīņas paņēmieni, atveseļošanās metodes, meditatīvās un garīgās prakses, kā arī elpošanas vingrināšana. Šodien ķīnieši trenējās, lai sasniegtu pilnību, pretēji sporta novirzienam, kur tikai trenējas. Mūsdienās šī skaistā māksla kļūst ne tikai efektīva cīņas māksla, bet arī par populāru sporta veidu. Seno skolotāju atklāsme ir, ka: *Ušu – tā ir māksla sirdij, māksla redzēt neredzamo un dzirdēt nedzirdamo, to, kam nevar pieskarties, bet var sajūst tikai ar sirdi.*¹⁴⁴

Gunfu nevar pastāvēt bez Cjigun (气 qìgōng). Cjigun ir psihofizisku treniņu sistēma, kas ir balstīta uz elpošanas tehnikām. Lai gan tā vēsture ir 7000 gadu sena, pēdējās

¹⁴¹ Valdija no 220. līdz 207. Gadam.

¹⁴² Kit. The Art. 11. Lpp.

¹⁴³ <http://www.wushu.lv/lv/filosofija-shkoly/ushu-filozofija-88317>

¹⁴⁴ <http://www.wushu.lv/lv/filosofija-shkoly/korotko-ob-ushu-64949>

tūkstošgadēs cjiġun ir attīstījies par izsmalcinātu un sarežģītu cilvēka veselības uzlabošanas sistēmu. Tagad tā ir neatņemama sastāvdaļa ķīniešu cīņas mākslā. Nav tāda ġunfu stila, kā pamatā nebūtu cjiġun, jo ġunfu viss treniņu process ir balstīts uz elpošanu, sākot ar vienkāršiem elementiem, ko tagad pazīst kā iesildīšanos, beidzot ar vingrojumu kompleksu lokanības, koordinācijas un spēka palielināšanai. Tāpēc cjiġun var tikt saukts par ķīniešu ġunfu sirdi.¹⁴⁵

Turpmāk autors izmantos Vona Kieva Kita grāmatas *Introduction to Shaolin Kungfu* Ušu iedalījumu septiņās galvenajās sadaļās un sniegs savu komentāru par katru no tām.

1. Kompleksais treniņš (拳套 Quán tào) – vairākas ġunfu sistēmas, kas ir saistītas, ar kādu noteiktu mērķi. Dažos stilos ir vairāki kompleksi, citos tikai viens pamata komplekss. Kompleksa praktizēšana ir pamats ġunfu apġuvē, taču pats galvenais kompleksu praktizēšanas uzdevums ir pareizi sagatavot skolnieku ġunfu kustībām un kombinācijām.

Autors saprot, ka katram mērķim ir savs veids, kā to panākt, tāpēc atkarībā no tā, ir jāapġūst noteiktu paņēmienu klāsts jeb komplekss, kas būs pamats tā sasniegšanai. Tā kā ġunfu stili ir dažādi, arī kompleksi ir atšķirīgi, taču katrs no tiem ietver noteiktā stila pamata kustības un kustību kombinācijas.

2. Kombināciju treniņš (對拆 Duì chāi) – pēc tam, kad iemācās sagatavot ġunfu kompleksus, skolniekam ir jāmācās, kā tos izmantot cīņā. Viņam pašam ir jātrenējas tos izmantot tik daudz reižu, ka iemācās kompleksus lietot nevainojami. To var izdarīt, tikai praktizējot kombināciju treniņus. Piemēram, ja divi vai vairāki skolēni kopā apġūst dažādas uzbrukuma un pretuzbrukuma tehnikas, lai viņi kustības un kombinācijas atcerētos labi, uzbrukuma un aizsardzības tehnikas ir sakārtotas loģiskā kombināciju kompleksā.

Autors uzsver, ka tā kā komplekss ir vairāku paņēmienu kopums, kas veido kombināciju, tās pilnvērtīgai izmantošanai, tā ir jāpārzina pilnībā, jāprot izmantot automātiski. Lai to varētu vieglāk izdarīt, šo kombināciju elementi ir sakārtoti loģiskā izpildīšanas secībā.

3. Speciālās tehnikas (散手 Sǎn shǒu) – tiek attiecinātas uz ġunfu tehnikām, kuras izmanto, lai ġūtu virsroku specifiskās cīņas situācijās. Piemēram, ja kāds tiek turēts no aizmugures, *upuris* atbrīvojas no tvēriena, izmantojot piemērotu ġunfu sistēmu. Šī sistēma ir speciālā tehnika pret šo konkrēto turēšanas gadījumu. Sistēma, kas tiek izmantota speciālajās tehnikās, ir ņemta no pilnā ġunfu kompleksa, un tehnikas, galvenokārt, tiek praktizētas individuāli.

¹⁴⁵ <http://www.kungfu-school.com/qigong> Valery Prosvirov. Qigong

Pēc autora domām, katra situācijā cīņā ir specifiska, tādēļ arī izmantotajām tehnikām arī ir jābūt tādām. Katrs uzbrukums var būt citāds, kā, piemēram, iepriekš minētais tvēriens no muguras. Autors tic, ka nav viena universāla paņēmiena, kas šādos gadījumos derēs vienmēr, bet uzskata, ka *cietušā* izvēlētā pretdarbība būs balstīta uz pamata kustībām, kas apgūtas kompleksajos un kombināciju treniņos.

4. Spēka treniņš jeb *gunfu* – tehniski *gunfu* nozīmē spēju izcili sagatavoties kaut kam (ne tikai cīņai)¹⁴⁶, parasti ar spēku un ātrumu. Šī spēja ir ilgstoša, konsekventa vingrinājumu atkārtotības rezultāts, tāpēc šo spēju parasti saista ar *gun* (功 – fizisks darbs, sasniegums, rezultāts)¹⁴⁷. Tāpēc praktizējot vienīgi *gunfu* kompleksus vai pārzinot kādu individuālu paņēmieni pret noteiktu cīņas situāciju, precīzi runājot, nav *gunfu*.

Autors saprot, ka ar teicamu darba ētiku vien nepietiek. Ir nepieciešams pakāpeniski atkārtot gan kompleksus, gan kombinācijas, gan speciālos paņēmienus, jo *gunfu* nevar būt pilnvērtīgs, ja iztrūkst kāda no sadaļām.

5. Sparings (treniņ cīņas, 搏击 Bójí) – treniņ cīņas ir loģisks komplekso treniņu, kombināciju treniņu un speciālo jeb individuālo tehniku noslēgums, kā galvenais mērķis ir skolēna sagatavošana īstām cīņām. Tās var būt gan sarunātas, gan nejauši izvēlētas, kā arī var norisināties starp diviem vai vairākiem cilvēkiem vienlaicīgi. Treniņ cīņai ir jābūt sistemātiski praktizētai.

Lai gan V. Kits izmanto jēdzienu *sparings*, autors patvaļīgi, nezaudējot jēdzienisko nozīmi un pamatideju, izvēlas lietot daudz latviskāko *treniņ cīņa*. Autors uzskata, ka pats sadaļas nosaukums izsaka tās jēgu, proti, pārbaudīt spējas cīņā, kas vēl nav īsta. Autors pēc pieredzes zina, ka tai ir jābūt saplānotai tādā ziņā, ka šajā imitētajā cīņā tiek spēkos līdzīgi pretinieki, lai veidotos pilnvērtīgs un dabisks treniņu process.

6. Ieroči (武器 Wǔqì) – ieroču praktizēšana ir svarīgs *gunfu* apguves aspekts. Šaoliņas audzēkņi bija labi zināmi viņu lieliskās ieroču izmantošanas dēļ. Vēsturiski uz ieroču apguvi tika likts lielāks uzsvars nē kā uz cīņu bez ieročiem. Arī mūsdienās, kad nēsāt ieročus nav likumīgi, šim treniņu veidam joprojām ir tā funkcionālā vērtība. Praktizēšana ar ieroči, galvenokārt, notiek tāpat kā bez ieroča. Skolniekam vispirms ir jāapgūst ieroču komplekss un tā lietojums, tad jāpraktizē kombinācijas un individuālie paņēmieni, līdz beidzot jāmācās *gun* jāizvada treniņ cīņas.

¹⁴⁶ Autora piezīme.

¹⁴⁷ Autora piezīme.

Pēc autora domām, šīs sadaļas precīza apguve un izpilde ir īpaši svarīga drošības apsvērumu dēļ, tāpēc ir stingri jāievēro plānveidīga cīņu mākslas ar ieročiem apguve.

7. Principi (拳理 Quán lǐ) – gunfu praktizēšanai ir galvenās vadlīnijas un specifiski principi. Ja tie tiek izprasti, tad labākus rezultātus un gunfu atklāsmi var sasniegt īsākā laikā. Šo principu zināšana parasti atšķir iesācēju (nav svarīgi, cik ilgi jau praktizē mākslu) no meistara. Gunfu principu izprašana ļaus meistaram skatīt jebkuru cīņas mākslas veidu ar viņa sapratni un vērtējumu, kaut arī viņš to pirms tam nebūs mācījies.¹⁴⁸

Šeit autors piekrīt paustajam un uzskata, ka jebkuras lietas veiksmīgai realizēšanai ir noteiktas vadlīnijas un pamatprincipi, kuru pareiza saprašana atvieglo to norises procesus. Tāpēc autors iet tālāk un uzskata, ka tādā gadījumā gunfu ir jebkura darbība un ka jebkurā darbībā ir gunfu, kas ir pilnīga un bez trūkumiem, jo 功夫 *Gōngfu* ietver sevī augstāko meistarību, kas var tikt panākta ne tikai iemācoties, bet arī apzinoties konkrētās darbības pamatprincipus.

Termins *gunfu* apzīmē meistarību. Meistarību ne tikai cīņas mākslu izpratnē, bet jebkurā dzīves situācijā. Piemēram, arī pavārs var sasniegt gunfu, perfekti izkopjot zupas vārīšanas mākslu.¹⁴⁹ Taču pamata izpratnē gunfu nozīmē ķīniešu cīņas mākslas. Šis jēdziens ir populārs angļu valodā un starp ārzemju ķīniešiem – Rietumos. Tagad oficiālais termins ir *ušu*. Šaoliņas gunfu ir cīņas mākslas stils, kas radies Šaoliņas klosterī. Šodien to praktizē dažādu reliģiju, kultūru un nacionalitāšu pārstāvji, tas ir izplatītākais gunfu stils pasaulē, tāpēc, ja termins *gunfu* tiek lietots nekonkretizējot, parasti ar to tiek saprasts Šaoliņas gunfu.¹⁵⁰

Gunfu tiek praktizēts kopš aizvēsturiskiem laikiem. Pirmo reizi oficiāls statuss tiek piešķirts Šaoliņas klosterī, kad Bodhidharma sāka mācīt mūkiem *Astonpadsmītu veidus, kā sasniegt Nirvānu* un muskuļu metamorfozes. Pirms tam gunfu tika praktizēts tikai individuāli, ne kā mācība. Šim procesam bija milzīga vēsturiska nozīme, jo tas ļāva gunfu apgūt un izplatīt kā mākslu, nevis cīnīšanās dēļ, kā tas bija pirms tam. Tas tika uzkrāts, klasificēts un nodots kā mantojums, nevis izmantots tikai personiskām vajadzībām. Vēlāk mūki Šaoliņas gunfu izplatīja laicīgajiem skolniekiem ārpus tempļa sienām. Vēlāk, 7. – 10. gadsimtā, tas tik ļoti pārspēja citus stilus, ka populārs kļuva teiciens *Šaoliņas gunfu ir labākais pasaulē*.¹⁵¹ Sun (宋朝 *Sòng Cháo*) dinastijas laikā¹⁵² slavenais ģenerālis Juefei (岳飞 *Yuè Fēi*)¹⁵³ mācīja

¹⁴⁸ Kit. Introduction. 1.lpp.

¹⁴⁹ <http://www.gunfu.lv/par-mums>

¹⁵⁰ Kit. The Complete. 34. lpp.

¹⁵¹ Tas pats.

¹⁵² Valdēja no 10. līdz 13. gs.

¹⁵³ Patriotisks un slavens Sun dinastijas varonis.

Šaoliņas gonfu savai armijai, kā rezultātā atvasinājās sjiņji (形意拳 *Xíngyìquán*) gonfu¹⁵⁴ un Ērgļa nagu gonfu, kas ir pazīstams ar savu satvēriena tehniku un kas izmanto divpadsmit dzīvnieku atveidojumus: drakonu, tīģeri, mērkaķi, zirgu, bruņurupuci, gaili, pūķi, svīri, čūsku, ērgli un lāci -, kā arī piecu elementu mijiedarbību – metālu, ūdeni, koku, uguni, zemi. Ērgļa nagu gonfu ir ievērojams ar spēcīgo pirkstu pielietojumu pret pretinieka īpašajiem enerģijas punktiem, padarot nejūtīgu vai paralizējot viņu. Tā ir speciāla satvērienu tehnika saukta cjinna (擒拿 *qinna*)¹⁵⁵. Cjinna ir sāpju izraisīšana un bloķēšana, kas nav stils vai individuāla tehnika. Tā ir nozīmīga daļa ķīniešu gonfu un ietver daudz vairāk par satvērieniem. cjinna pamatelementi ir:

- Locītavu un kaulu locīšana.
- Muskuļu un cīpslu *kniebieni*.
- Elpas un vēnu bloķēšana.
- Spiediena izmantošana uz aktīvajiem punktiem.

Parasti cjinna sāk mācīt pašā gonfu apgūšanas sākumā. Tas palīdz uztvert cīņas mākslas būtību jau ar pirmajiem soļiem, kad fiziski vājākais spēj uzveikt spēcīgāko. Sportā spēks ir noteicošais faktors, bet dzīvē parasti uzvar gudrākais, kura tehnisko arsenālu neierobežo sacensību noteikumi. Cjinna ir balstīts uz dziļām anatomiskām un psiholoģiskām zināšanām. Lai šo tehniku izmantotu veiksmīgi, ir jāpārzina cilvēka skeleta uzbūve un muskuļu darbība. Bez šaubām ķermenis tiek arī padarīts spēcīgāks, nevis tikai kaitēts tam. Cjinna trenē arī baiļu kontroli un rīcību kritiskos brīžos. Tiek stiprināts gars, un prāts domās daudz racionālāk.¹⁵⁶

3.3 Šaoliņas bokss

Šaoliņas bokss¹⁵⁷ ir ietekmīgākais un populārākais no ķīniešu ušu (武术 *Wúshù*)¹⁵⁸ jeb cīņas mākslas skolām. Tas ir veidojies pakāpeniski, kombinējot raksturīgākās visu veidu cīņas mākslas iezīmes, kuras sakņojas senajos priekšstatos par veselības saglabāšanu. Šaoliņas bokss ir kļuvis par galveno ķīniešu ušu simbolu.

Šaoliņas boksa rašanos tradicionāli saista ar leģendu, kurā indiešu mūks Bodhidharma ieradās Ķīnā un apmetās Šaoliņas templī, lai mācītu budismu. Drīz viņš pamanījās, ka mūki

¹⁵⁴ Viena no galvenajām iekšējā stila Ķīniešu cīņas mākslām.

¹⁵⁵ Kit. The Complete . 34. Lpp.

¹⁵⁶ <http://www.kungfu-school.com/qinna>

¹⁵⁷ 少林拳 Shàolínquán

¹⁵⁸ 武术 *Wúshu* - visaptverošs cīņas mākslas jēdziens. Burtiski tulkojot *wu* – militārs, *shu* – māksla. Cīņas māksla. Mūsdienās vairāk saprotams kā sports, tādejādi zaudējis vēsturisko nozīmi.

pēc meditācijas kļūst vāji un miegaini. Lai uzturētu viņus modrus pret zvēru uzbrukumiem, lai uzturētu mūku veselību kārtībā un uzlabotu tempļa aizsardzību, Bodhidharma sāka izpildīt dažādus vingrinājumus, ko ikdienā veic strādājošie cilvēki. Drīz viņš visus iepazīstinājis ar sevis izveidoto atjaunošanās metodi – Šaoliņas boksa (少林拳 Shàolínquán) *iedīgli*.¹⁵⁹

Tagad Šaoliņas bokss tiek attiecināts gan uz cīņas mākslas skolu templī, gan vingrinājumiem, ko veic mūki, kas ietver arī treniņus ar dažādiem ieročiem. Taču nav pierādījumu tam, ka tieši Bodhidharma ir radījis šo ušu stilu. Ir pat daudz ticamākas versijas par tā rašanos. Daudzi mūki jau praktizēja ušu vēl pirms ieradās Šaoliņas templī. Viņi noskuva matus un veidoja galvenos spēkus Šaoliņas boksa radīšanai un attīstībai. Vēsturnieki vienbalsīgi tic, ka šo ušu formu nerādīja viens cilvēks, bet gan neskaitāmi ķīniešu ušu meistari.¹⁶⁰

Šaoliņas bokss tika radīts, lai attīstītu ķermeni, prātu un celtu garu. Kustības un paņēmieni ir īsi, vienkārši un kustīgi. Lai izpildītu vingrinājumus, nav nepieciešams daudz vietas. Tas ir spēcīgs un ātrs ar ritmiskām kustībām, ķermeni saliecot un iztaisnojot. Uzsvars ir uz kustības un sitiena spēcīgumu, taču tajā pašā laikā pieprasa ar maigumu atbalstīt spēku. Izdarot sitienu, roka nedrīkst būt ne taisna, ne saliekta, tādejādi sapludinot iekšējo ar ārējo spēku. Kad Šaoliņas bokseris satiekas ar pretinieku, viņš vēro katru viņa ķermeņa kustību. Saskaņā ar Šaoliņas boksa *rokasgrāmatu*, ienaidnieka acis parāda viņa nodomus, pleci norāda uz rokas uzbrukumu, par sitieniem ziņo gurnu kustības, saraušanās norāda uz uzbrukumu ar elkoni, un zobu atņirgšana nozīmē sitienu ar galvu. Šaoliņas bokss ir viens no kompleksākajiem gunfu, bet pārlicināts šīs mākslas apgūvējs gūst meistarību no pašas cīņas mākslas.¹⁶¹

Šaoliņas boksam ir divi mērķi: apvienot *dzen*, kas ir budisma meditācijas forma, ar *quan*, kas ir cīņas mākslas forma, un saprast *dzen* izpildot *quan* vingrinājumus. Šaoliņas boksu raksturo vienkāršība, praktiskums, fiziska spēka un garīgas koncentrēšanās kombinēšana, negaidīts sitiens un ātrs uzbrukums. Tāpēc mūkiem Šaoliņas templī nav izņēmumu, kad ļautu nepildīt vingrinājumus. Viņiem ir jādzīvo saskaņā ar ušu praktizēšanas likumiem Šaoliņas templī, kas bija acīmredzami atbilstoši Šaoliņas boksa vingrinājumiem, kas apvienoja savaldību un pacietību. Kustības parasti bija rezervētas, uzsvars uz garīgu koncentrēšanos. Sekoja principam, ka uzbrukt var tikai tad, kad uzbrukts ir pašam.¹⁶²

Autors secina, ka Šaoliņas gunfu pamatā ir individuāla garīgā paškultivācija un cīņas iemaņu uzlabošana, kā arī budisma lūgšanas, kas noritēja cilvēka iekšienē. No tā izriet, ka

¹⁵⁹ Zhihua, Zhou. Shaolin Quan. Beijin: Foreign Languages Press. 2009. 4. Lpp.

¹⁶⁰ Zhihua, Zh. 5. lpp.

¹⁶¹ <http://www.chinesekungfu.4t.com/shaolin.html>

¹⁶² Zhihua, Zh. 7. lpp.

Šaoliņas templī nepievērsa uzmanību komandas darbam, bet kultivēja individuālismu, kas rada izbrīnu par mūku spēju darboties kā vienotam mehānismam krīzes un kara situācijas, kad prasmei darboties grupā var būt izšķiroša nozīme.

Šaoliņas bokss ir smags, spēcīgs un ātrs. Tas ir arī skaidri saprotams un katra tā kustības praktiski pielietojama, tāpēc tā forma nav tikai skaista, bet arī noderīga ikdienā. Soļi ir elastīgi. Šaoliņa māca uzbrukumu, atkāpšanos un reakciju. Šaoliņas bokss ir sadalījies divās skolās, dienvidu, kur uzsvars tiek likts uz dūru tehniku, un ziemeļu, ar uzvaru uz kāju darbības tehniku.¹⁶³

Viens no tipiskākajiem Dienvidu Šaoliņas stiliem ir Baltās dzērves stils. Tas ir radies Tibetā un tas ir vecākā no klasiskajām Šaoliņas boksa skolām. Tas ir iekšējais stils un ir ļoti sarežģīts fizisko prasību dēļ. Ir tikai sešas oriģinālās formas, bet mūsdienu skolas ir radījušas daudzas jaunas. Baltās dzērves cīņas principi ir balstīti uz līdzības pamata ar dzērvi. Leģenda vēsta, ka stils radies vecam vīram meditējot blakus dzervju dīķim. Kādu dienu dzērvei uzbrucis pērtiķis. Vecais vīrs bija pārsteigts par to, kā dzērve pratusi izvairīties un kā dzērve knābusi uzbrucējam dzīvībai svarīgākajās vietās. Kādu dienu viņam uzbrukuši divi bruņoti laupītāji. Viņš tos uzveicis bez problēmām, bet vēlāk, kad meditējis, sapratis, ka bija izmantojis dzērves kustības. Vecais vīrs sāka sistematizēt mācību un saglabāt šīs zināšanas, kas vēlāk tika nosauktas par Baltās dzērves stilu, un nu strīdīgi ir kļuvis par vecāko Šaoliņas cīņas mākslas stilu. Bet ir svarīgi saprast, ka šī gunfu stila paņēmieni ir aizgūti no dzērves, taču tā netiek imitēta. Tiek izmantos kāju kustības, bet dzērves neizmanto kājas, lai spertu pretiniekam.¹⁶⁴

Skaidrs ir tas, ka gunfu sākās *galvā* un *sirdī*. Tas palīdz apgūt labāku kaujas prasmi, veicina pašizaugsmi, kā arī attīra un uzlabo cilvēka garīgo un fizisko sajūtu. Apgūtie paņēmieni nav obligāti jāizmanto cīņā, tās ir arī efektīgas meditācijas kustības.

Pastāv daudz gunfu skolu, gan klasiskās, gan gadu gaitā atvasinātās. Autors savas nekompetences dēļ nolēma sīkāk neiedziļināties tajās, lai izvairītos no iespējamās nekorektas dažādu specifisku kustību vai roku stāvokļa atveidošanas, taču neuzskata, ka tādā veidā tiktu kaut kas zaudēts.

¹⁶³ *Shaolin kungfu*. <http://shaolin-kungfu.com/training/kung-fu-styles/>

¹⁶⁴ *Crane* <http://www.shaolin.com/StyleContent.aspx?Style=>

Nobeigums

Līdz šim Šaoliņas templis cilvēku uztverē asociējās ar kaut ko mītisku. Ar šo darbu autors mēģina parādīt, ka tā nav un ka templī notika dabiski skaidrojami procesi, taču nevar noliegt, ka par klostera dzīvi ir saglabājušās vairāk leģendu nē kā rakstisku pierādījumu. Kā vēsta sens ķīniešu sakāmvārds – *stāsts aug tikai stāstot*. Iespējams, rakstisko liecību trūkums ir saistīts ar salīdzinoši vēlu sāktu pierakstu veikšanu.

Autors uzskata, ka hipotēze tiek pierādīta. Šaoliņas templi uzbūvēja, lai tulkotu citas tautas reliģiskos rakstus un izplatītu citu reliģiju. Tradicionālā konfūcisma un daoisma piekritēji atteicās un sāka praktizēt budismu. To citā gaismā izcēla Šaoliņas mūki, radot jaunu- ķīniešu budismu, kas daudzējādā ziņā nesakrita ar Ķīnas klasisko Konfūcija mācību. Ķīniešu dzīvē parādījās jauni jēdzieni, jaunas prioritātes. Ģimeni, kā galveno institūciju, nomainīja valsts. Radās jauns jēdziens Nirvāna un atdzimšana. Pēc autora domām, reliģiskie priekšstati un to maiņa ir viens no galvenajiem cilvēka būtības veidotājiem.

Attīstot meditāciju līdz jaunam līmenim, mūki prata uzlabot veselību ar iekšējās un ārējās enerģijas līdzsvarošanu. Roku rokā ar meditāciju radās cīņu māksla tās mūsdienu izpratnē. Lai gan autors uzskata par apšaubāmu to, ka gunfu radīja viens cilvēks, nenoliedzama ir tā saistība ar Šaoliņu. Ja klosterī netiktu praktizēta cīņas māksla, iespējams, mūki nebūtu izglābuši Tan dinastijas valdnieki Li Šimiņ un budisms nekad nekļūtu par vienu no galvenajām Ķīnas reliģiskajām mācībām. Galu galā, ja piektajā gadsimtā Ķīnā nevaldītu iebrocēju, Tuoba pēcteči Ziemeļu Vei dinastija ar imperatoru Sjaovenņ tronī, iespējams, ka templis nemaz netiktu uzbūvēts.

Vairākas reizes nodedzināts un atjaunots, deformēts, bet saglabājies līdz mūsdienām. Atvērti *meitas uzņēmumi* ASV, Austrālijā, Lielbritānijā, tiesas prāvs par zīmola nelikumīgu izmantošanu. Iekļauts UNESCO kultūras mantojumu sarakstā, lai dzīšanās pēc naudas neiznīcina tempļa unikālo kultūras mantojumu.

Lai gan darba autors šad tad vēl samulst pie jēdzieniem *ušu* un *gunfu* un neiedziļinājās sīkāk cīņas mākslas pasaulē, autors uzskata, ka gan izvirzītie, gan papildus izvirzītie uzdevumi ir izpildīti.

Pēc autora domām, darba mērķis ir izpildīts daļēji. Tuvojoties darba izstrādes beigām, autors saprata, ka to nemaz nav iespējams izpildīt. Autors izpētīja konkrētā laika posma Šaoliņas tempļa vēsturi, bet saprata, ka nevarēs pateikt, kā tieši tā ir ietekmējusi Ķīnas sabiedrību, jo tas ir subjektīvi vērtējams temats.

Autors secina, ka:

1. Šaoliņas templi uzbūvēja imperators, kurš bija iekarotāju pēctecis.
2. Šaoliņas templis tika celts, lai tulkotu grāmatas no sanskrita uz ķīniešu valodu un lai izplatītu budismu.
3. Par Šaoliņas tempļa pirmo patriarhu uzskata nevis Batuo, bet Bodhidharmu, pirmo *dzen* patriarhu.
4. Šaoliņas templī radās dzenbudisms jeb budisms meditācijā.
5. Šaoliņas templī radās cīņas māksla tās mūsdienu izpratnē.
6. Ušu un gunfu ir viens un tas pats – cīņas māksla. Gunfu ir rietumu jēdziens, bet ušu Rietumos ir vairāk sportiska nozīme.

Literatūras saraksts

1. **Fromms, Ērihs.** Psihoanalīze un dzenbudisms. Rīga: Zvaigzne ABC. 2007.
2. **Guariglia, Justin.** Shaolin Temple of Zen. New York: North Point Press. 2007.
3. **Holcombe, Charles.** A History of East Asia: from the origins of civilization to the twentieth century. New York: Cambridge University Press. 2011
4. **Justin Guariglia.** Shaolin: Temple of Zen. New York: Aperture. 2007
5. **Kuhn, Dieter.** The Age of Confucian Rule: The Song Transformation of China. Cambridge (Mass.): Harvard University Press. 2009.
6. **King Fairbank, John and Goldman, Merle.** China. A New History. Enlarged Edition. London: Harvard University Press. 1998.
7. **Lewis, Peter.** Myths and Legends of the Martial Arts. London: Prion Books Limited Imperial Works, 1998.
8. **Mestls, Bernhards.** Šaoliņas mācība. Rīga: Zvaigzne ABC. 2011.
9. **Mūks, Roberts.** Pret straumi. Rīga: Rondo. 1992.
10. **Mūrnieks, A.** Ieskats kultūras un reliģiju vēsturē I. Aizvēsture. Austrumu civilizācijas. Rīga: Raka, 1998.
11. **Sharan, Meir.** The Shaolin Monestary. History, Religion And the Chinese Martial Arts. Honolulu: University of Hawai'i Press. 2007
12. **Sīmanis, Kaspars.** U- Šu I daļa. Rīga: Ķīniešu kaujas mākslas u-šu klubs K.S.I.S.A, 1997.
13. **Sparovs, Viks.** Dzenbudisms 90 minūtēs. Rīga: Rēriha grāmatnīca. 2007.
14. **Qingjie Zhou.** Saolin Quan. Beijing: Foreign Languages Press. 2009.
15. **Wong, Kiew Kit.** Introduction to Shaolin Kung Fu. London: Paul H. Crompton Ltd. 1976.
15. **Wong, Kiew Kit.** The Complete Book of Shaolin. *Comprehensive Program for Physical, Emotional, Mental and Spiritual Development.* Malaysia: Cosmos. 2002.
16. **Zhihua, Zhou.** Shaolin Quan. Beijing: Foreign Languages Press. 2009.

1. **Iveta Korņejeva.** *Vai Grieķiju glābs ķīnieši?*

http://m.la.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=365513:vai-grieiju-glbs-niei&Itemid=99

2. *A brief history of the Shaolin Temple.*

http://www.chinashaolinkungfu.com/shaolin_history.html

3. *The Complete history of Saolin*
http://www.kungfusupply.nl/songshan%20shaolin/complete_history_of_the_sh.htm
4. **Kuan Shih Yin.** *Avalokiteshvara Bodhisattva.*
<http://www.buddhanet.net/e-learning/history/kuanyin-txt.htm>
5. Budisms kā dzīvesveids
<http://www.domuspeks.lv/budisms/budisms-ka-dzivesveids.html>
6. *Doktrīnas.*
<http://www.bibelesbiedriba.lv/religiju-enciklopedija/budisms.html>
7. Dzenbudisms
<http://vesture.eu/index.php/Dzen>
8. *The Essence of Ch'an.*
<http://www.blia.org/english/publications/booklet/pages/10.htm>
9. **Kurt Smith.**
<http://www.thefightgame.tv/MAHistory.htm>
10. <http://www.chinesekungfu.4t.com/shaolin.html>
11. **Valery Prosirov.** *Qinna.* <http://www.kungfu-school.com/qinna>
12. <http://www.wushu.lv/lv/filosofija-shkoly/korotko-ob-ushu-64949>
13. *Kas ir gunfu* <http://www.gunfu.lv/par-mums>
14. *Shaolin kung-fu* <http://shaolin-kungfu.com/training/kung-fu-styles/shaolin-kung-fu>
15. *Crane* <http://www.shaolin.com/StyleContent.aspx?Style=>
DAO UN GUNFU MĀKSLA. DEBESS, ZEMES UN CILVĒKA VIENOTĪBA
16. <http://www.wushu.lv/lv/filosofija-shkoly/ushu-filozofija-88317>
17. **Valery Prosvirov.** *Qigong.*
<http://www.kungfu-school.com/qigong>.
18. **Jiangyun.** *Requirements to a Shaolin Fighter*
<http://www.chinese-kungfu.net/requirements-to-a-shaolin-fighter/>
19. *Southern and Northern Dynasties*
http://www.chinaculture.org/gb/en_aboutchina/2003-09/24/content_22769.htm
20. **Department of Asian Art.** *The Metropolitan Museum of Art. Period of the Northern and Southern Dynasties (386–589)*
http://www.metmuseum.org/toah/hd/nsdy/hd_nsdy.htm,
21. *The Sui dynasty*
<http://library.thinkquest.org/12255/library/dynasty/sui.html>
22. *Wen and Budshism*
<http://totallyhistory.com/sui-dynasty-581-618/>

23. *The Great Tang Dynasty and the Golden Age of the Silk Road*

http://english.ts.cn/topic/content/2008-01/18/content_2402380.htm

24. 菩提达摩

http://www.shaolin.org.cn/templates/T_newS_list/index.aspx?nodeid=196&page=ContentPage&contentid=497

25. 跋陀

http://www.shaolin.org.cn/templates/T_newS_list/index.aspx?nodeid=196&page=ContentPage&contentid=488

26. 福裕

http://www.shaolin.org.cn/templates/T_newS_list/index.aspx?nodeid=196&page=ContentPage&contentid=495

Kopsavilkums

Bakalaura darba nosaukums ir *Šaoliņas templis no 5.līdz 10. gs.* Tēma izvēlēta, jo katras tautas identitātē ir aspekti, kas spēlējušas nozīmīgu lomu tās identitātes veidošanā. Tēma ir aktuāla, ja interesējas par Šaoliņas tempļa vēsturisko relikviju saglabāšanu vai ķīniešu identitātes veidošanās aspektiem. Šis darbs nav par cīņas mākslu, bet, rakstot par Šaoliņas templi, tam ir jābūt minētam.

Darba mērķis ir izpētīt noteikta laika posma Šaoliņas tempļa vēsturi un censties saprast, kā tie ir ietekmējuši Ķīnas sabiedrību.

Darba gaitā noskaidrots, ka Šaoliņas templi uzbūvēja un Ķīnu atkal apvienoja iekarotāju dinastijas pēcteči. Templī tika tulkotas grāmatas no sanskrita valodas. Ķīnieši labprāt pieņēma svešu ticību. Cīņas māksla radās Šaoliņas templī.

Darbs sastāv no trīs daļām. *Šaoliņas klostera pētniecības pamati*, kurā tiek apskatīta klostera vēsture, izvietojums, tā mācība, tulkojums no ķīniešu interneta resursa par trīs slaveniem mūkiem un ieskats dzenbudisma un budisma vēsturē. Otrā daļa ir *Vēsturiskais aspekts Šaoliņas attīstībā*, kurā ir apskatīta Ziemeļu un Dienvidu dinastijas, Sui un Tan dinastija. Trešā daļa ir *Šaoliņas cīņas mākslas no 5. gs līdz 10. gs, kurā* ir apskatīta cīņas mākslas attīstība, ušu, gunfu un Šaoliņas bokss.

Darba apjoms ir 42 lapas

Summary

Title of this bachelor's paper *The Temple of Shaolin from the 5th to the 10th Century* was chosen because in identity of every nation there is aspects, which have played an important role of its own identity formation. This topic is important, if there is an interest about to save the historical relics of the Temple of Shaolin as well as formation aspects of Chinese identity. This paper is not about martial arts, however to write about Shaolin monastery, there is obligation to mention it.

The aim of this work is to study concrete period of Shaolin monastery and to attempt to understand how those are influenced society of China.

During the research author has found out that Temple of Shaolin has built by the successor of nomadic tribe, as well as the reunification of China. In the Temple took place translations from Sanskrit to Chinese. Chinese people received foreign faith. Origin of The Martial Arts comes from Shaolin monastery.

This paper consists of 3 chapters: the basic research of Shaolin monastery, where you can read about the history of monastery, its layout, doctrine, translation from Chinese website about three famous monks, and the insight of Zen Buddhism and Buddhism. Second part with *The historical aspect of development oh Shaolin monastery*, where is abot Northern and Southern Dynasties, Sui and Tand Dynasty. The third *The martial arts of Saolin from 5th to the 10th century*, which is about the development of martial arts, wushu, kungfu and Saolin quan.

Total size of this bachelor paper is 42 pages.

Dokumentārā lapa

Bakalaura darbs „Šaoliņas templis no 5. līdz 10. gs.” izstrādāts LU Āzijas studiju nodaļā.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Valdis Volbergs

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: vad. pētnieks Dr. Franks

Recenzents:

Darbs iesniegts Āzijas studiju nodaļā 16.05.2013.

Komisijas sekretāre: asoc.prof.p.i. Agnese Haijima

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

___.__.2013. prot. Nr. __, vērtējums ___ (_____)

Komisijas sekretāre: asoc.prof.p.i. Agnese Haijima